Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ЎЗБЕКИСТОН КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИ, ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ВА МИНИСТРЛАР СОВЕТИНИНГ ОРГАНИ

48 йил чиқиши
№ 200 (13.462).
2 СЕНТЯБРЬ 1966 йил
ЖУМА
Баҳоси 2 тийин.

«СОВЕТ УЗБЕКИСТОНИ» — ОРГАН ЦЕНТРАЛЬНОГО КОМИТЕТА КОМПАРТИИ УЗБЕКИСТАНА, ВЕРХОВНОГО СОВЕТА И СОВЕТА МИНИСТРОВ УЗБЕКСКОЙ ССР

ДАСТЛАБКИ ТОННАЛАР

◆ Республикамиз жанубида «оқ олтин» терими қизиб бормоқда

◆ Андижонлик «зангори кема» капитанлари жасорат кўрсатишга тайёр

МАШИНАЛАР ТЕРИМГА ТУШДИ

ШЕРОБОД, 31 август. («Совет Ўзбекистони» мухбири). «Советобод» совхозининг механизаторлари бу йилги терим мавсумида 70 процент ҳосилни «пўлат» этаклардан тўкишга аҳд қилдилар. Совхознинг бундан саккиз кун олдин дефолиация қилинган ўртоқ М. Тошниёзов бошлиқ бўлимидаги Номоз Нормуродов раҳбарлик қилаётган бригаданинг 200 гектарлик пахтазорига «зангори кемалар» кирди. Бу ерда машина терими группа усулида ташкил этилиб, биринчи куни 10 агрегат, эртасига яна 5 агрегат, жами 15 машина теримга тушди.

Дастлабки икки кунда ҳар бир машина билан ўртa ҳисобда кунига 2,5 тоннадан пахта терилди. Мавсумда 150-250 тоннадан пахта териш мажбуриятини олган механик-ҳайдовчилардан Ҳақберди Расулов, П. Абдуллаев, Т. Қурбонов, Б. Ҳасанов, Г. Олломуродов ўртоқларнинг ҳар бири ўз агрегатлари билан бир сменада 3-4 тоннадан пахта тердилар.

Совхоз пахтакорлари «зангори кема»лар ишга тушган куни йиллик планнинг 3 процентидан зиёд пахта тайёрладилар. Хўжаликдаги қолган 40 та терим агрегатларини ҳам эрта-индин ишга тушириш учун кураш қизитиб юборилди. Совхоз ишчилари 4600 гектар ерда етиштирилган ҳосилнинг 3200 гектарини машинада териб олишга аҳд қилдилар.

Шеробод чўлидаги унумдор «Музработ» даштларида ташкил топган ва биринчи йил чигит экиб мўл-кўл ҳосил етиштирган Абдулла Набиев номли совхозда дефолиация 20 августдан бошланган эди. Ҳозиргача 500 гектар ердаги ғўзанинг барги тўла тўкилди. Ўрмон Эгамбердиев бошлиқ иккинчи бўлимнинг Б. Ортиқов, Н. Аҳмедов, К. Омонов, Т. Самиев, Т. Қурбонов, М. Каримов ўртоқлар бошлиқ бригадаларида машина терими бошлаб юборилди. Дастлабки куни теримга 30 та «зангори кема»дан 10 таси сафарбар этилди.

Илғор механик-ҳайдовчилардан Ж. Тангриқулов, Э. Абдулҳакимов, Б. Кўчкинов, Т. Рамазонов ўртоқларнинг ҳар бири ўз сменасида 3 тоннадан ошириб пахта тердилар. Шу куни совхоз давлатга йиллик планнинг беш проценти миқдорида пахта сотди.

А. ХАЛИЛОВ.

КУНИГА 2 ПРОЦЕНТДАН

ЖАРҚЎРҒОН, («Совет Ўзбекистони» мухбири). Шеробод ва Термиз районии пахтакорлари кетидан теримга тушган жарқўрғонлик азаматлар суръатни бирданига тезлатиб юбордилар. Улар кейинги бир кун ичида давлатга 734 тонна пахта сотиб, йиллик планнинг 2 проценти миқдорида пахта тайёрладилар. «Меҳнат-роҳат», «Социализм», «Коммунизм» колхозлари ҳар куни давлатга 100-140 тоннадан пахта сотиб, йиллик планнинг 2-2,5 проценти миқдорида пахта тайёрламоқдалар.

Шу кеча-кундузда пахта теримига қарийб 8 минг киши сафарбар этилди. Уларнинг ҳар бири ўртa ҳисобда кунига 65 килограммдан пахта термоқда. «Сурхон» совхозида ва «Меҳнат—роҳат» колхозларида эса ҳар бир теримчининг кундалик терган пахтаси 70-80 килограммни ташкил этяпти.

Жарқўрғонлик механизаторлар эрта-индин машина теримини бошлаб юбориш учун шайланиб турибдилар.

ЯНГИ ҲОСИЛ ТОЛАСИ

Ўзбекистон пахта тозалаш саноатининг корхоналарида янги мавсум бошланди. 1966 йилги пахта ҳосилини тозалашга республикада биринчи бўлиб киришган Шаҳрисабз заводи мавсумни бошлаб берди.

Ўзбекистондаги заводлар йил охиригача минг-минглаб тонна «оқ олтин»ни қайта ишлаб беришлари лозим. Тўқимачилар корхоналардан олинган толадан миллиардлаб метр газлама тўқиб чиқарадилар.

Республикамизнинг пахта толаси ўз физик-механик хоссаси жиҳатидан жаҳонда энг яхши толалардан бири ҳисобланади. Пахта тозалаш заводларининг коллективлари юқори сифатли маҳсулот ишлаб чиқариш учун бошланган ҳаракатга қўшилиб. бу йил толанинг бешдан икки қисмидан кўпроғини энг кам нуқсонли қилиб ишлаб чиқариш мажбуриятини олдилар.

Ҳозирданоқ дастлабки натижаларга эришилди. Юқори сифат тола ишлаб чиқариш жиҳатидан йилнинг биринчи ярмидаги кўрсаткичлар ўтган йилги натижадан 13,5 процент ошади. (ЎзТАГ).

ТАБРИК ТЕЛЕГРАММАСИ

Вьетнам Демократик Республикаси ташкил топган куннинг 21 йиллиги муносабати билан КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев, СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний, СССР Министрлар Советининг Раиси А. Н. Косигин Вьетнам Меҳнаткашлар партияси Марказий Комитетининг Раиси, Вьетнам Демократик Республикасининг Президенти Хо Ши Минга, Вьетнам Меҳнаткашлар партияси Марказий Комитетининг биринчи секретари Ле Зуанга, Вьетнам Демократик Республикаси Миллат мажлиси доимий комитетининг Раиси Чионг Тинга, Вьетнам Демократик Республикасининг бош министри Фам Ван Донгга табрик телеграммаси юбордилар.

БАЙРАМИНГИЗ ҚУТЛУҒ БЎЛСИН!

Тошкент Вьетнам Демократик Республикаси эълон қилинган куннинг 21 йиллигини тантанали вазиятда нишонламоқда. Ана шу шонли сана муносабати билан 1 сентябрда Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Президиумининг мажлислар залида шаҳар жамоатчилиги вакилларининг йиғилиши бўлди. Йиғилишда Чет мамлакатлар билан дўстлик ва маданий алоқа Ўзбекистон жамиятининг раиси Ҳ. С. Шукурова доклад қилди.

«Таштекстильмаш» заводи қуюв цехи участкасининг бошлиғи Х. Мирсаматов, Тошкент Давлат университетининг профессори А. А. Азизов, Тошкент политехника институтининг студенти С. Набиевалар Вьетнам Демократик Республикаси меҳнаткашларини шонли байрам билан қизғин табрикладилар.

Йиғилиш қатнашчилари В. И. Ленин номидаги Тошкент Давлат университети аспиранти бўлган вьетнамлик Фам Хванг Нгокнинг нутқини гулдурос қарсаклар билан кутиб олдилар. Унинг ўз ватанидаги қаҳрамонона ишлар тўғрисида ҳаяжон билан айтган гаплари зўр эътибор билан тингланди. Фам Хванг Нгок курашаётган Вьетнамга қардошларча ёрдам бераётганликлари учун совет кишиларига чин кўнгилдан ташаккур айтди.

Йиғилиш қатнашчилари Вьетнам — Совет дўстлиги жамияти номига Ханойга табрик телеграммаси юбордилар.

Йиғилишда Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг секретари Р. Н. Нишонов қатнашди. (ЎзТАГ).

БЕШ ЙИЛЛИК ҚУРИЛИШЛАРИДА

Чорвоқ ГЭСидаги ташлама канал қурилишида охирги ишлар бажарилмоқда. Суратда (чапдан): илғор бетончилардан Л. Дьякив, М. Масьягутова ва Л. Чернишева ўртоқлар.

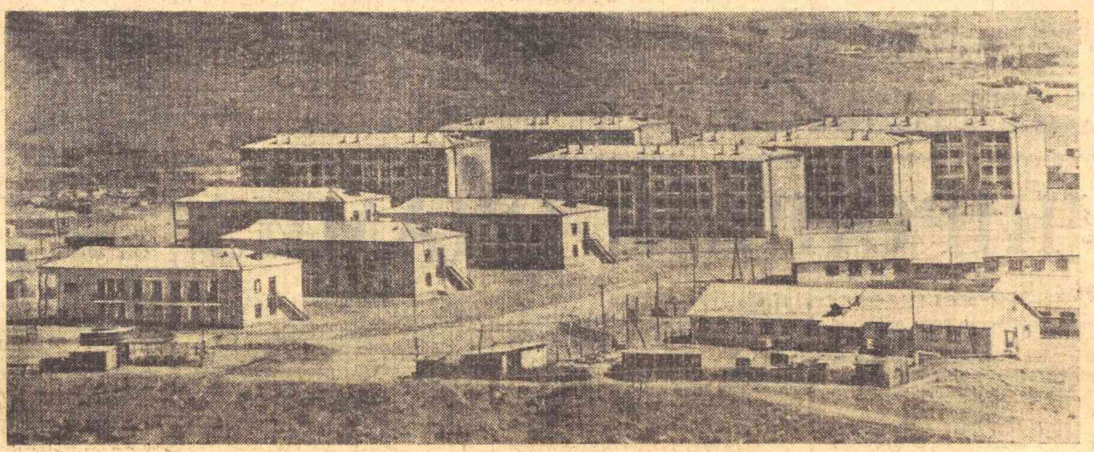

«Чарвакгэсстрой» посёлкасидаги уй-жой биноларининг кўриниши.

И. Глауберзон фотолари.

ЧАВАНДОЗЛАР, ШАЙЛАНИНГ!

АНДИЖОН ОБЛАСТЬ МЕХАНИЗАТОРЛАРИНИНГ КЕНГАШИДАН

Бултур қўл меҳнатига зўр берган Андижон пахтакорлари бу йил етиштирилган ҳосилнинг кўп қисмини машинада терамиз дейишяпти. Андижон механизаторларининг Охунбобоев номли театр биносида бўлиб ўтган область кенгаши худди шу масалага бағишланди. Кенгашда доклад қилган область ижроия комитети раисининг ўринбосари ўртоқ Х. Холхонов бу йил пахта теримини машиналаштиришда олдинга томон катта қадам қўйиш зарурлиги ҳақида гапирди.

Андижонликлар табиий офат юз берган бўлишига қарамасдан, бу йил мамлакатга мўлжалдагидан ҳам кўпроқ — 800 минг тонна пахта етказиб беришмоқчи. Шундан илгари мўлжаллангапидек 200 минг тоннасини машиналарда териб олинмоқчи эди. Машҳур механизатор Мамажон Дадажоновнинг ватанпарварлик чақириғи, оққўрғонликларнинг яхши ташаббуси, сирдарёликларнинг даъвати область механизаторларининг ғайратига-ғайрат қўшди. Пўлат чавандозлар бу йил камида 250 минг тонна пахтани машиналарда териб олишга аҳд қилдилар. Бу, ялпи ҳосилнинг 35 процентини ташкил этади.

Қўрғонтепа райони механизаторлари жами ҳосилнинг 66 процентини. Бўз райони —50 процентини, Балиқчи райони—40 процентини, «Савай», «Гулбоғ» ва «Учқўрғон» совхозлари механизаторлари эса 80-85 процентини машиналарда териб оламиз дейишмоқда. Бунинг учун нималар қилиш керак.

Докладчи ва музокарада сўзга чиққан нотиқлар шу ҳақдаги ўзларининг қимматли фикр ва мулоҳазаларини ўртага ташладилар. Областда 3809 та терим агрегати бор. Уларнинг ремонти қизғин давом этяпти. Илғор хўжаликларда ремонт тугалланди.

Механизаторлар кенгашида КПСС Марказий Комитети Сиёсий Бюроси аъзолигига кандидат, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари ўртоқ Ш. Р. Рашидов иштирок этди ва нутқ сўзлади. Кенгаш қатнашчилари областдаги барча механизаторларга қарата мурожаат қабул қилдилар.

А. ҚУРОНБОЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

Мамажон Дадажонов изидан

АГРЕГАТЛАР ТАЙЁР!

Колхозимиз районда салмоқли хўжаликлардан саналади. Бу йил 1885 гектар майдонга чигит экканмиз. Ҳар гектар ердан 27 центнердан «оқ олтин» етиштириш мажбуриятини олган бўлсак ҳам мўлжалимиз ўттиздан кам эмас. Пахтакор ва механизаторларимизнинг аҳдига вафо йўлида қилган фидокорона меҳнатлари ўзининг дастлабки самараларини кўрсатмоқда. Ҳосилга ҳосил қўшиш учун кураш ҳали давом этаётир.

Бир қатор бригадаларимизда дастлабки кўсаклар очила бошлади. Ҳосил тарозига тушадиган пайт ҳам узоқ эмас. Шунинг учун биз ғўза қатор ораларини ишлашни давом эттириш билан бирга, етиштирилган ҳосилни нес-нобуд қилмасдан йиғиб-териб олиш тадбирларини ҳам кўраётирмиз.

Бу соҳада ўтган йиллардаги хатоларнинг қайта такрорланмаслиги учун бултурги ишларимизни кенг таҳлил қилиб чиқдик. Аввало, ўтган йили пахтани машиналар билан теришга дуруст эътибор берилмади. «Пўлат этак»лардан пландаги 1300 ўрнига 800 тонна «оқ олтин» тўкилди, холос. Бу, етиштирилган ялпи ҳосилнинг бешдан бир қисминигина ташкил этади. Натижада қўл кучига зўр беришга тўғри келди. Йиғим-теримда 18230 нафар ёрдамчи қатнашиб, 1090 тонна пахта териб берди. Бунинг учун 42834 сўм сарфланди. Бошқача қилиб айтганда, улар териб олган ҳар тонна пахтага 39 сўм 30 тийиндан пул харажат қилинди. Ваҳолонки, машинада териб олинган бир тонна пахта учун механик-ҳайдовчига тўланган иш ҳақи, трактор учун кетган ёнилғи ҳамда амортизация билан бирга қўшиб ҳисобланганда, 4,05 сўмни ташкил этди. Мана шу фактнинг ўзиёқ пахта теримини машиналаштиришнинг нақадар афзал эканлигини тасдиқлайди.

Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Мамажон Дадажоновнинг «Механизатор, жасорат кўрсат!» деган хати билан чуқур танишиб чиққанимиздан кейин ишимиздаги нуқсонлар янада яққолроқ кўриниб қолди. Дадажоновнинг хатида ўртага қўйилган масалаларнинг жуда ҳаётий эканлигини бизнинг колхозимиз мисолида ҳам кўрса бўлади. Ўтган йили Хурбой Тешабоев, Абдувоҳид Абдуназаров ва Жўрабой Рўзиевлар машинада 75-80 тоннадан «оқ олтин» терганлари ҳолда шулар билан бир хил шароитда ишлаган Низом Холмирзаев, Одил Жўраев, Сотиболди Хожиболаевлар эса «зангори кема» бункеридан атиги 22-27 тоннадан пахта тўкишди.

Хўш, гап нимада? Мамажон Дадажонов тўғри кўрсатганидек, гап машиналарнинг кимнинг қўлида эканлигида. Правление ва партия ташкилоти шуни эътиборга олиб, бу йил механизатор кадрларни тайёрлаш ишига алоҳида эътибор бермоқда. Техникани сидқидилдан севадиган, унинг қудратини намойиш қилишга қодир бўлган ёшлардан 14 киши механик-ҳайдовчиликка тайинланди, 4 киши «Узсельхозтехника» бирлашмаси район бўлими қошида очилган махсус курсда ўқитилди. Шунингдек, бир қатор ёш механик-ҳайдовчиларни ўтган йилларда кўп пахта терган тажрибали механизаторларга бириктиб қўйиш йўли билан қайта тайёрлаш кўзда тутилмоқда. Шундай қилиб, мавсумда ҳар бир агрегатни бошқариш учун икки кишидан — жами 42 та механик-ҳайдовчи тайёрлаб қўйилди. Х. Тешабоев, Ж. Рўзиев, А. Абдуназаров, Т. Мирзаев сингари оловқалб йигитларимиз Мамажон Дадажоновнинг ватанпарварлик чақириғига жавобан терим бошлангунга қадар ўзларига сменачи тайёрлаб олиш ва мавсумда 100-110 тоннадан пахта теришга қарор қилдилар.

Бу йил далаларимизда 21 та «зангори кема» ишлатилади. Уларнинг 13 таси колхоз устахонасида, 8 таси эса «Узсельхозтехника» бўлими устахонасида ремонт қилиниб, ишга шай қилиб қўйилди. Ремонтнинг сифатли бўлишига алоҳида эътибор бердик. Чунки бултур бу соҳада панд еган эдик. Неъмат Ҳасанов, Жалил Эгамбердиевлар бошқарган терим агрегатлари «Узсельхозтехника» бирлашмаси Марҳамат бўлимида сифатсиз ремонт қилингани учун кунора бузилиб, мавсум давомида бор-йўғи 7 тоннадан пахта терди.

Ўтган йили машина терими планини бажара олмаганлигимизнинг сабабларидан яна бири-ғўзани машинабоп қилиб ўстирмаганлигимиз бўлди. Шуни назарда тутиб, бу йил пландаги 690 ўрнига 1000 гектар майдонни машина теримига ажратдик. Бу карталарга махсус тахтачалар қоқилиб, ғўзаси алоҳида парвариш қилинаётир. Ҳосили машинада териладиган майдонларда бегона ўтнинг бўлишига сира йўл қўймаяпмиз. Энг яхши сувчилар шу карталарга бириктиб қўйилган. Улар ғўзаларни най усулида жилдиратиб суғормоқдалар.

Дефолиацияни ўз вақтида ўтказиш машина теримининг муваффақиятини таъминловчи омиллардан бири. Бултур 9- бригадада дефолиация сентябрнинг бошларида ўтказилгани учун терим эрта бошланди, биринчи теримнинг ўзидаёқ ҳар гектаридан 21 центнердан ҳосил териб олинди. Бу иш 10-15 кун кеч ўтказилган жойларда эса дастлабки теримда ҳар гектар ердан 12-13 центнердан ҳосил олинди.

Биз бу йил ғўзанинг ривожланишига қараб дефолиацияни 10 сентябрда бошлашни мўлжаллаб турибмиз.

Колхозимизда техникани севадиган ва уни қадрлайдиган кишилар жуда кўп. КПСС аъзоси Шамсиддин Ҳайитқулов бошлиқ комплекс механизациялашган бригада аъзоларини «техника ихлосмандлари» деймиз. Улар бултур пландаги 108 тонна ўрнига, 125 тонна «оқ олтин»ни машина ёрдамида териб олишган эди. Натижада бир центнер пахтанинг таннархи колхоздаги ўртача кўрсаткичдан 9 сўм 24 тийин арзонлашиб, 17 сўмга тушди. Улар бу йил етиштирилган ҳосилнинг 65-70 процентини агрегатлар ёрдамида териб оламиз, дейишмоқда.

Шунингдек, область Советининг депутати Ғуломжон Нуриддинов бошлиқ бригада азаматлари ҳам ташаббускорлар изидан бориб, асосий майдонларда етиштирилган ҳосилни «зангори кема»лар ёрдамида териб олишга қарор қилдилар.

Пахта ҳосилини уюшқоқлик билан йиғиб-териб олиш юзасидан сирдарёликлар белгилаган тадбирларни атрофлича ўрганиб, йиғим-терим мавсумига тайёргарликни шу асосда олиб бораётирмиз. КПСС XXIII съезди қарорларидан илҳомланган механизаторларимиз беш йилликнинг тўнғич йилида етиштирилган ялпи ҳосилнинг 40 процентдан кўпроғини агрегатлар ёрдамида териб олишга, яъни «зангори кема»лар бункеридан 1875 тонна «оқ олтин» тўкиб, ўтган йилнинг доғини ювишга қарор қилдилар. Аҳдимиз қатъий. Уни албатта бажарамиз.

Н. ҲАЙИТМАТОВ,
Андижон область, Ленин районидаги Куйбишев номли колхоз раиси.

Н. ҲАЙИТҚУЛОВ,
колхознинг бош агрономи.

СОМАЛИ РЕСПУБЛИКАСИ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ СОВЕТ ИТТИФОҚИГА ҚИЛАДИГАН ВИЗИТИГА ДОИР

СССР Олий Совети Президиуми ва СССР Ҳукумати Сомали Республикасининг Президенти Адан Абдулла Усмонни расмий визит билан Совет Иттифоқига ташриф этишга таклиф қилдилар.

Сомали Республикасининг Президенти бу таклифни мамнуният билан қабул қилди. Бинобарин, давлат визити шу йил 20 сентябрдан 27 сентябргача давом этади.

УЛУҒ ВАТАНИМИЗДА

БИРИНЧИ РЕЙС

КРАСНОВОДСК. Бугун Красноводскка янги паром кема «Ҳамид Султонов» дизель-электроходи келди. У, Ўрта Осиё республикалари учун ҳар хил юклар келтирди. Бу темир йўл пароми Боку билан Красноводск ўртасида мунтазам қатнаб туради.

ҚИШЛОҚ УЙСОЗЛИК КОРХОНАСИ

ҚЎРҒОНТЕПА. Тожикистоннинг жанубидаги Дўсти поселкасида республикада биринчи уйсозлик полигони девор ва бостирмабоп панеллар берди. Бу полигон йилига 15 минг квадрат метр уй-жой ясаб бериш қувватига эга.

Бетон-аглопаритдан ишланадиган уй ғиштин уйга нисбатан енгилроқ бўлиб, иссиқлик билан товушни камроқ ўтказиш хусусиятига эгадир.

СОАТИГА БИР КИЛОМЕТР ҚУВУР

МОГИЛЕВ. Могилевдаги «Строммашина» заводи ишлаб чиқара бошлаган автоматик поток линияси юксак босимга чидаш бера оладиган водопровод асбест-цемент қувурларидан соатига бир километр тайёрлаб бера олади.

Янги линия—жуда мураккаб технология иншооти бўлиб, хом ашё тайёрлашдан то тайёр маҳсулотни тахлашга қадар ҳамма ишларни батамом машиналаштириш ва автоматлаштиришга имкон беради.

РЕЗАВОР ТЕРАДИГАН ЭЛЕКТР МАШИНА

КИШИНЕВ. СССР Трактор ва қишлоқ хўжалик машинасозлиги министрлигининг Кишинев конструкторлик бюросида яратилган машина ёрдами билан бир иш кунида 1.700 килограммга яқин крижовник териш мумкин. Худди шу фурсат ичида ўн киши қўлда кўпи билан 300 килограмм резавор теради.

Машинанинг ҳаракати вибрация принципига асосланган. Крижовник билан смородина юқори частотали электр вибраторлар ёрдамида ушлагичларга қоқиб туширилади, ушлагичлар эса хор-ҳас ажратувчи мослама билан таъминланган. Машина енгил тракторга осилади ва бир йўла тўрт қаторни қамрай олади.

Машинани синашда иштирок этган олимлар билан мутахассислар унга юксак баҳо беришди.

ИККИ ҲИССА БАҚУВВАТ

СТЕБНИК, (Львов области). Беш йиллик янги қурилишининг коллективи — Новостебниковский калий комбинати бойитилган каинитнинг дастлабки юзлаб тоннасини дала меҳнаткашларига жўнатди. Ўғит таркибида 20 процентгача асосий модда — калий оксиди бор. Бу эса шу чоққача эски корхона ишлаб чиқараётган хом каинит таркибидаги ўғит моддасидан икки ҳисса кўпдир.

«ИНТЕРОРГТЕХНИКА—66» ВИСТАВКАСИ ОЧИЛДИ

МОСКВА, 1 сентябрь. (ТАСС мухбири). Бугун «Сокольники» маданият ва истироҳат паркида инженер-техника ва маъмурий-бошқариш ишларини механизациялаш воситалари — «Интероргтехника — 66» Халқаро виставкаси очилди.

Виставкани очиш маросимида СССР Министрлар Совети Раисининг биринчи ўринбосари К. Т. Мазуров, СССР Олий Совети Президиуми Раисининг ўринбосари К. Ф. Ильяшенко, СССР Олий Совети Миллатлар Советининг Раиси Ю. И. Палецкис, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосари Л. В. Смирнов, министрлар ҳамда СССР ва РСФСР комитетларининг раислари ҳозир бўлдилар.

Меҳмонлар орасида СССРдаги дипломатия ваколатхоналарининг бошлиқлари, совет ва чет эл олимлари, мутахассислар ва журналистлар бор эди.

Бутуниттифоқ савдо палатаси президиумининг раиси М. В. Нестеров ташкилий техника кўриги қатнашчилари ва меҳмонларини табриклади.

К. Т. Мазуров шу ерда ҳозир бўлган кишиларга қарата нутқ сўзлади.

Ўзбекистон ССР областларида ғўзаларни дефолиация қилишнинг бориши ҳақида шу йил 1 сентябргача бўлган МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — областлар; иккинчи стун — план; учинчи стун — бажарилгани; тўртинчи стун — планга нисбатан процент ҳисобида.

Тошкент	138000	10304	7,47
Сирдарё	206000	920	0,45
Фарғона	74000	17	0,02
Андижон	115000	269	0,23
Самарқанд	100000	—	—
Бухоро	61000	—	—
Қашқадарё	4000	—	—
Сурхондарё	55000	6587	11,98
Хоразм	45000	—	—
Қорақалпоғистон АССР	70000	2240	3,20
Республика бўйича	904000	20337	2,25

ТОШКЕНТ КУНДАЛИГИ

Тошкентдаги зилзила оқибатларини тугатиш Республика ҳукумат комиссияси кеча редакциямизга қуйидагиларни маълум қилди.

31 августга қадар бошпанасиз қолган оилалардан 5800 таси янги квартираларга жойлаштирилди.

7565 оила ётоқхоналар ва жамоат биноларида истиқомат қилмоқда.

8865 оилани уй-жойи зилзиладан шикастланмаган хонадонлар ўз бағрига олди.

20974 оила капитал ремонт қилинган квартираларга кўчиб кирди.

5798 оила бошқа шаҳарларга кўчиб кетди.

5405 оила якка тартибда уй қуриш учун ер участкалари олди.

Ҳаммаси бўлиб 54407 оила уй-жой ёки ер участкалари билан таъминланди.

Тошкентликларнинг пионер ёшидаги 84 минг 940 фарзанди ёзги каникулни пионер лагерларида ўтказди. Шундан 29828 ўғил ва қизларимиз бошқа республикалардаги энг яхши пионер лагерларида мириқиб дам олдилар. Болаларнинг ҳаммаси яхши ҳордиқ чиқариб, Тошкентга эсон-омон етиб келишди ва куни кеча янги ўқув йилини шод-хуррамлик билан бошлаб юборишди.

ТОШКЕНТ ҚУРИЛИШЛАРИДА

ЗАФАР ЁР БЎЛСИН...

Ҳар бир тошкентлик — бинокор! Ҳа, шундай. Тошкент бошига тушган табиий офат биргина тошкентликларни эмас, бутун Ўзбекистон, Иттифоқимиздаги барча элатларни ташвишга солди. Чунки бу шаҳар турли миллатлар дўстлигининг масканидир. Уни бунёд этиш ҳар бир кишининг муқаддас бурчига айланган.

Николай Хиля шу эзгу мақсад билан Украинадан Тошкентга келганига уч ойдан ошди. У дастлаб Чилонзорда бўлганида гавжум ҳаёт, гўзал ва кўкўпар уй-жой ҳамда маъмурий бинолар ансамблига ҳавэси келган эди. Бугун эса шу ерда қурувчи. Кўкка бўй чўзиб турган толмас кранлар унинг амрига мунтазир.

Николай Хиля бинокорлик сиру-асрорини беш бармоқдек билади. Қурувчилик ҳаддини олган бу йигит, хо ғишт териш бўлсин, хо бўёқчилик, сувоқчилик — ҳамма-ҳаммасини қойиллатмоқда. Топшириқни 140-160 процентга етказиб бажармоқда.

Н. Хиля эндигина 26 баҳорни кўрди. Лекин қурувчилар уни «кекса бинокор» дейишади. Бу гапда жон бор. Туғилиб ўсган жонажон юрти — Житомирда унинг меҳнати сингган 100 га яқин уй-жой ва маъмурий бинолар қад ростлаб турибди. Ҳаммасидан ҳам Киевдаги овоз ёзиб олувчи студиянинг ҳашаматли биносини айтмайсизми? Қаттиқ қотишмали металлар заводи, пластмасса заводи қурилишларида ҳам Николай тер тўкиб меҳнат қилди. Билмаганларини уста бинокорлардан сўраб ўрганди. Ўз навбатида ёшларга ўз тажрибаларини ўргатди. Шу сабабли эътибор топди. Номи эл оғзига тушди.

— Касб бамисоли бир ниҳол, — дейди Н. Хиля пешанасидаги маржон-маржон терларни коржомасининг енги билан сидирар экан, — уни севсанг, ардоқласанг, бир умр ҳосилини татиб юрасан.

Мен ўнинчи синфни битириб, тўғри Житомир областидаги бинокор мастерлар тайёрловчи икки йиллик мактабга кирдим. Бу ердан ўзимнинг ёшликдан севган бинокорлик касбини эгалладим, сўнг Киевдаги 26-қурилиш бошқармасига қарашли 6-трестда бригадир бўлиб ишладим.

...Қуёш ғарбга ёнбошлади. Оқшом пардалари борлиқни қоплади. Чилонзор массивида эса иш ҳамон давом этмоқда. Бульдозер ва грейдерларнинг овози ерни ларзага солади. Янгигина тикланган кўп қаватли биноларда сварка учқунлари тунни ашиндек тилим-тилим қилиб ташлайди. Қурувчиларнинг хиргойиси кишига ором бағишлайди.

Ҳа, тунда, салқинда ишлашнинг ўзгача гашти бор. Тошкентни қайта тиклашда барча қурувчилар билан бел боғлаб ишлаётган Украина бинокорлари ишга ана шундай унум бағишламоқдалар. Улар ўз бағрига минглаб тошкентликларни олувчи уй-жой биноларини октябрь ойигача монтаж қилиб бермоқчилар. Ҳозир биноларнинг сўнгги қаватига ғишт қўйилмоқда.

Бунда 1-Киев қурилиш-монтаж поезди коллективининг тиниб-тинчимас, қалби олов қурувчиларидан Н. Хиля, Ф. Зелёний, Б. Козлов, Н. Созонович кабиларнинг ҳиссаси бор.

Ҳамиша зафар ёр бўлсин, бинокорлар!

Ҳ. ҚОДИРОВ.

Янги Тошкентни бунёд этишда мамлакатимиздаги барча қардош халқлар қатори белоруссиялик дўстларимиз ҳам актив иштирок этишяпти. Чапдаги суратда бетончи В. Белий ва электрик В. Сивец ўртоқларни кўриб турибсиз. Ўнгдаги суратда эса бетон узелининг мотористи ўртоқ Н. Автухович тасвирланган.

И. ГЛАУБЕРЗОН фотоси.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»да босилгандан кейин

«НОЗ УЙҚУДА»

«Совет Ўзбекистони» газетасининг шу йил 8 июнь сонида босилган юқоридаги сарлавҳали фельетонда Фарғона областидаги Киров номли совхозда ғўза парвариши соҳасида йўл қўйилган жиддий камчиликлар фош этилган, айрим ношуд раҳбарларнинг ножўя қилмишлари очиб ташланган эди.

Текширишда фельетонда тилга олинган фактлар тўла тасдиқланди. Унинг якуни совхоз коллективининг умумий мажлисида муҳокама қилинди. Ўз вазифасини уддалай олмагани учун пахтачилик бригадасининг бошлиғи Қўшмат Ҳайдаров вазифасидан олиб ташланди, сусткашликка йўл қўйган бригада бошлиқлари қаттиқ огоҳлантирилди.

ЯНГИ ЎҚУВ ЙИЛИ БОШЛАНДИ

ЯНА ЖОНАЖОН МАКТАБ ҚУЧОҒИДА

«Ҳурматли ўқитувчилар, азиз мактабдошларим — ўқувчилар! Сизларни янги ўқув йилининг бошланиши билан табриклайман. Мана, орзиқиб кутган дамларимиз ҳам етиб келди. Биз ёз бўйи мириқиб хордиқ чиқариб, куч-қувватга тўлган ҳолда яна жонажон мактабимиз қучоғига қайтдик. Қандай яхши-я! Ўз дўстларинг, мураббийларинг билан учрашиш. Ҳозир биз қадрдон синфларимизга кириб яна ўқишимизни бошлаймиз. Бундай қувноқ ҳаётимиз учун, энг аввало, партияга, жонажон ҳукуматимизга минг-минг раҳмат айтамиз».

Тошкентдаги Ленин номли 28-ўрта мактабга борганимизда, янги ўқув йилининг бошланишига бағишланган митингда 9-синф ўқувчиси Зулфия Маъдихўжаева юқоридаги сўзлар билан тўпланганларга мурожаат қилаётганининг устидан чиқиб қолдик. Шундан кейин мактабга биринчи бор қадам қўйган кичкинтойлардан С. Азизов, ота-оналар комитетидан Т. Раҳматуллаев, табиий офатдан зарар кўрган мактабни янги ўқув йилига тўла тахт қилишда жонбозлик кўрсатган қурувчилар номидан «Главсредазирсовхозстрой» га қарашли «Ташжилстрой» бошқармасининг участка бошлиғи Я. Г. Попондопулос ва бошқалар сўзлаб қалбларидаги ҳис-туйғуларни изҳор қиладилар. Митинг охирида ўқувчилар барча ўқитувчиларга, қурувчиларга ўз миннатдорчилик л а р и н и н г рамзи сифатида гулдасталар тақдим этадилар.

Биринчи қўнғироқ овози жаранглаб, дилларни шод этади. Ҳамма ўқувчилар ўқитувчилари бошчилигида синфларга кириб, парталардан ўз ўринларини эгаллайдилар. Ўқув йилининг биринчи дарс соатлари бошланиб кетади.

Биз мактабнинг эски ва янги биноларини, спорт залларини айланиб чиқдик. Ҳамма ёқ озода, гўзал.

Мактабни айланиб бўлганимиздан кейин директор кабинетидаги суҳбатда Васила Хўжаева шундай деди:

— Бизнинг мактабимиз Октябрь районидаги энг йирик мактаблардан биридир. Бу ерда 1600 га яқин ўқувчи таълим олади. Зилзила натижасида мактабимизнинг эски биноси айниқса кўп шикастланган эди. Киров район маориф ходимларининг жанговар чақириғига жавобан биз ҳам ўқишни 1 сентябрда нормал бошлаш учун астойдил киришдик. Ремонт ишларида қурилиш ташкилотлари яқиндан ёрдам беришди. Ўзингиз кўриб турибсизки, мактабимиз гўё янгидан қурилгандай бўлди.

Шунингдек, 23-мактаб айрим синфларининг вақтинчалик бизнинг бинода ўқиши учун шароит яратиб бердик.

Яна қўнғироқ жаранглайди. Мактаб ҳовлиси, коридорлар қувноқ ёшлар билан гавжум. Яна ўзаро илиқ суҳбатлар.

Ўқишда, шахсий ҳаётда сизга муваффақиятлар тилаймиз, болалар!

А. МАЪЗУМОВ.

АССАЛОМ, СЕНТЯБРЬ!

Самарқанд областининг Иштихон, Каттақўрғон, Пастдарғом ва бошқа район мактабларида ўқишнинг биринчи куни халқ маорифчилари байрамига айланиб кетди.

Областнинг шаҳар ва районларидаги 1140 мактабда дарсларга 300 мингдан ошиқ бола, бешта олий ўқув юртлари ва 17 техникумларда 20 мингдан кўпроқ студент қатнашди. Куйбишев номли қишлоқ хўжалик институтида янгидан қоракўлчилик, Алишер Навоий номли давлат университетида география факультетлари иш бошлади.

Л. ЭРГАШЕВ,

«Совет Ўзбекистони» мухбири.

В. И. Ленин номли Тошкент Давлат университети физика факультетининг 2-курс студентлари лекция тинглашяпти.

СУРАТДА: Тошкент шаҳар, Октябрь районидаги 75-мактабнинг 4-«а» синфида ўқитувчи Рихси Умарова бу йилги биринчи дарсини бошлади.

Тошкент шаҳар Октябрь районидаги 102-мактабнинг биринчи синфида 1-дарс соати.

И. Глауберзон, А. Тўраев фотолари.

Энг кекса мактабда

ТЕРМИЗ, («Совет Ўзбекистони» мухбиридан). Шаҳардаги Луначарский номли мактаб 60 ёшга тўлди. Бу мактаб 1906 йили Термиз гарнизони томонидан бир синф хонасидан иборат қурилган бўлиб, унда ҳарбий чиновниклар ва черков амалдорларининг 24 боласи ўқир эди.

— Коллективимиз янги ўқув йилини пухта ҳозирлик билан кутиб олди, — дейди мактаб директори В. А. Шеварнадзе, — биз 1966 — 67 ўқув йилида бирорта ҳам улгурмовчи бола бўлмаслиги учун курашамиз.

Сурхондарё область халқ маорифи ходимлари янги ўқув йилини уюшқоқлик билан бошлаб юбордилар. Биринчи сентябрь куни областдаги 393 мактабнинг ҳаммасида машғулотлар нормал бошланди.

Биринчи сентябрь куни область мактабларида 137 минг 800 дан зиёд ўқувчи таълим ола бошлади.

ҚИШЛОҚЛАР ЧИРОЙИНИ ОЧАМИЗ

Қишлоқ хўжалиги ишлаб чиқаришининг ривожини шу кечакундузда қишлоқларда қурилиш ишларини кенг кўламда ташкил этмасдан туриб тасаввур қилиш қийин. Қишлоқ меҳнаткашларининг маданий даражасини ошириш ҳамда маиший турмушини яхшилаш қурилиш ишларининг қай даражада олиб борилаётганлигига ҳам боғлиқ.

Республикамизда қишлоқ қурилиши юзасидан белгиланган топшириқлар қандай бажарилмоқда? Қишлоқларда қурилишни ташкил этишнинг қандай янги ва илғор усулларига амал қилинмоқда? Иш суръатининг сусайишига нималар сабаб бўлмоқда? Ўзбекистон ССР қишлоқ қурилиши министри ўртоқ Ҳ. НОСИРОВга ана шу саволлар билан мурожаат этдик.

— Министрлигимиз ташкил топганидан буён ярим йилдан кўпроқ вақт ўтди, — дея ҳикоя қилади министр. — Министрлик ташкил этилиши билан қишлоққа ягона пудратчи кириб келди. У колхоз ва совхозлардаги қурилиш ишларига ягона раҳбарликни амалга оширади. Қишлоқ қурилишидаги ҳамма ишларни пудрат усулида бажаришга тезлик билан кўчилмоқда.

Қишлоқ қурувчиларининг бу йилги вазифалари улкан. Министрликка қарашли ташкилотлар 143 миллион сўмлик қурилиш-монтаж ишларини бажаришлари лозим. Бу, ўтган йилдагидан деярли икки баравар кўпдир. Уй-жой, мактаб, болалар боғчалари, касалхоналар, клублар, кинотеатрлар, ишлаб чиқариш ва чорвачилик бинолари қуриш айниқса Тошкент, Андижон областларининг колхоз-совхозларида кенг кўламда олиб борилмоқда. КПСС XXIII съездининг Директиваларида йирик шоликорлик базаси вужудга келтириш таъкидланган Қорақалпоғистон АССРда қурилиш ишлари ҳажми қарийб икки баравар кенгайди.

Ҳозирги вақтда қишлоқларда бир қатор йирик объектларни тиклаш ишлари бошлаб юборилди. Бўстонлиқ паррандачилик фабрикаси, Қўқон қурт уруғи заводи, республиканинг турли жойларида барпо қилинаётган тўртта пахта қуритиш-тозалаш цехлари ана шулар жумласидандир.

Қурилиш ишларини ташкил этиш учун бу йил жуда қулай шароит вужудга келди. Партия ва ҳукуматимиз ишларимизнинг ривожланиши учун оталарча ғамхўрлик қилиб келмоқда. Қишлоқ қурилиши ташкилотларига амалий ёрдам кўрсатилмоқда. Пудратчи ташкилотларимиз кўпайди. Уларнинг ишлаб чиқариш-техника базалари мустаҳкамланаётир. Индустриал конструкциялар ва прогрессив усулларнинг жорий қилиниши қишлоқда қурилиш ишларининг жадаллашишига катта таъсир кўрсатмоқда.

Биз мавжуд имкониятлардан фойдаланиб, бутун йил давомида қурилиш-монтаж ишлари программасини бажариш, объектларни тезроқ фойдаланишга топшириш учун зарур бўлган тадбирларни кўрмоқдамиз. Министрлигимиз ташкил қилинганидан буён ўтган давр натижаларига қараб шуни айтиш мумкинки, қишлоқ қурувчилари олдида жуда катта вазифалар турибди. Қишлоқларда қурилиш ишлари ҳажми беқиёс ортиб, бинокорлик ишлари суръати кескин даражада тезлашди. Ўнта янги шоликорлик, 40 та пахтачилик, 7 та қоракўлчилик ва 11 та боғдорчилик совхозлари, 6 та паррандачилик фабрикаси, пиллани дастлабки ишловчи 10 та корхона, қишлоқ хўжалиги техникасини ремонт қилувчи ўндан ортиқ йирик база, 10 та илмий тадқиқот институти қуриб ишга туширилиши лозим.

Ўтган давр ичида чорвачилик бинолари қуриш топшириғи ортиғи билан бажарилди. 14 минг бош мол сиғадиган бинолар тикланди. Планда кўрсатилгандан деярли икки баравар ортиқ паррандачилик бинолари қурилди. Минерал ўғитлар сақланадиган омборлар қуриш соҳасида айниқса яхши натижаларга эришилди. 15800 ўринли мактаблар ўғил-қизлар ихтиёрига топширилди. Планга қўшимча равишда қурилган биноларда колхозчилар ва совхоз ишчиларининг минглаб оилалари ҳовли тўйи ўтказганликлари кейинги ярим йилда қўлга киритилган катта ютуғимиз ҳисобланади. Қишлоқ меҳнаткашлари ҳаммаси бўлиб 130 минг квадрат метр ҳажмда уй-жой бинолари олдилар. Бу фақат бизнинг министрлигимизга қарашли қурувчилар қўли билан тикланган иморатлардир. Планга қўшимча равишда бир неча йирик болалар боғча ва яслилари қуриб берилди. Капитал қурилиш бўйича белгиланган топшириқлар ҳам адо этилди. Министрликка қарашли корхоналар маҳсулот ишлаб чиқариш ҳажми бўйича белгиланган планни бажардилар. Сурхондарё областида бетон ва асфальт заводи қуриб тамомланди. Бу энг йирик корхоналардан бири ҳисобланади.

«Узглавколхозстрой» ташкилотлари колхозларда бош пудратчилик йўли билан иш бажаришлари жуда яхши натижалар бераётганлигини қайд қилиб ўтмоқ керак. Колхозлараро қурилиш ташкилотларининг энг катта хизмати пудрат усулида қурилиш ишлари ҳажмини орттириб бораётганликларигина эмас, шунингдек бинокорлик ишларида замонавий техникадан унумли фойдаланаётганликлари, индустриал базалар вужудга келтираётганликлари, маҳаллий қурилиш материалларидан кенг фойдаланишга интилаётганликлари ҳамдир.

Яқинда қурилиш ташкилотлари коллективларининг 1966 йил иккинчи квартал мусобақасига якун ясалди. Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ва республика касаба союзлари Советининг кўчма Қизил байроғи энг яхши натижаларга эришган «Андижаноблсельстрой» трестига берилди. «Сельтранссцепстрой» трестининг ихтисослаштирилган механизациялаштирилган биринчи колоннаси коллективи министрлигимиз ҳамда республика бинокорлари ва қурилиш материаллари саноати ишчилари касаба союзи республика комитетининг кўчма Қизил байроғини олишга муяссар бўлди. 15-трестга қарашли биринчи механизациялашган кўчма колонна коллективининг яхши ишлаганлиги ҳам қайд қилиб ўтилди.

12-қурилиш трестининг ишлари ҳам диққатга сазовордир. Бу трест коллективи Қорақалпоғистонда шоликорлик совхозлари бунёд этаётир. Трест бундан тўрт йил олдин ҳам мавжуд эди. Аммо қолоқ коллектив ҳисобланарди. Министрлик бу трестнинг илғор коллективлар қаторидан ўрин олишига ёрдам кўрсатди. Трест аппарати малакали кадрлар билан мустаҳкамланди. Янги техника билан таъминланди, моддий-техника таъминоти яхшиланди. Мана, дастлабки натижалар: 12-трест коллективи уй-жой биноларини қуриб фойдаланишга топшириш бўйича белгиланган ярим йиллик планни 201,8 процент бажарди.

...Қадимги қишлоқларимизни кўз олдимизга келтирганимизда сомон сувоқ ва пахса деворлардан, гуваладан ишланган иморатларни тасаввур қиламиз. Яқин-яқинларда ҳам мактаб ва касалхона бинолари хом ғиштдан қуриларди. Ҳозирги Ўзбекистонни бундай тасаввур қилиш қийин. Ҳозирги вақтда замонавий типдаги янги қишлоқлар жамол кўрсатмоқда. Колхоз ва совхозлардаги хонадонларни Ильич чироқлари ёритиб турибди. Телевизор «зангори экран»лари ҳар бир хонадонга файз киритмоқда. Газ плиталари ҳам рўзғорга сингиб кетди. Кўпгина қишлоқларда тўппа-тўғри кўчалар барпо қилинган. Уларнинг икки четида шинам ва кўркам уйлар саф тортган.

Қишлоқ қурилишини бундан ҳам яхшилаш, бинокорлик ишларида механизация салмоғини ошириш билан боғлиқ бўлган ҳал қилиниши лозим масалалар ҳам бор. Давлат пудрат системасидаги асосий қурилиш ташкилотлари механизациялашган кўчма колонналар эканлигини юқорида айтиб ўтган эдим. Бироқ ҳозирги вақтда уларнинг техникавий жиҳатдан қуролланиши қишлоқ қурилишини индустрлаштиришнинг ҳозирги талабларига жавоб беролмайди. Ишларни поток усулида ташкил этиш учун колонналарда технология механизмлари, шунингдек қоришма ва бетон узеллари ҳам етишмаяпти. Механизациялашган кўчма колонналар қам юк кўтарадиган хўжалик кранлари билангина таъминланган. Бундай кранлар индустриал йиғма-темир бетон буюмлар ва бошқа хил конструкцияларни тез монтажлашга тайёрлаш имконини бермаяпти.

Марказлаштирилган ремонт-механика устахоналари қуриш масаласини ҳам ҳал қилиш лозим. Колонналарнинг техника воситаларини ремонт қилиш учун бундай устахоналар жуда ҳам зарур.

Қурилиш индустрияси корхоналари ҳозирги вақтда қишлоқбоп конструкцияларни ишлаб чиқмаётир. Қишлоқ қурилиши учун жуда зарур бўлган конструкциялар ишлаб чиқаришни йўлга қўйиш ва кўпайтириш ҳақида бош қотирадиган вақт келди. Бунинг устига қишлоқ трестларининг кўпчилиги йиғма темир-бетон ишлаб чиқариш базаларига эга эмасликлари ҳам ачинарли бир ҳолдир.

Қишлоқда қурилиш ишларининг авж олиб кетганлиги, лойиҳалаш ташкилотлари олдига янги вазифаларни қўймоқда. Бироқ, қишлоқларни лойиҳалаш ҳозирча қониқарсиз аҳволда эканлигини кўрсатиб ўтмоқ керак. Ҳалигача қишлоқларда комплекс қурилиш кенг тармоқ ёймаётганлиги шунинг оқибатидир. Фарғона областидаги Фрунзе номли янги шоликорлик совхозининг посёлкаси лойиҳасиз қурилмоқда. Натижада инженерлик нуқтаи назардан нообод посёлка бўлиб қолаётир.

Кадрлар ҳақида ҳам сўзлашга тўғри келади. Биз малакали бинокорларимиз борлиги билан фахрланамиз. Улар анчагина. Ҳозирги кунда Андижон колхозлараро қурилиш ташкилотининг А. Расулев, Р. Афзалов ўртоқлар бошлиқ бригадалари, Хўжаобод районидан Э. Эмиров бошлиқ бригада, Ўрта Чирчиқ районидан К. Гарифуллин бошлиқ дурадгорлар бригадаси, 9-трест қурилиш материаллари комбинатининг дурадгори З. Шарипов ва бошқа ўртоқлар ажойиб намуна кўрсатиб ишламоқдалар. Қишлоқда бундай кишиларга эҳтиёж кўп сезилмоқда. Аммо республикада қишлоқ қурилишлари учун махсус кадрлар тайёрлаб берувчи бирорта ҳам профессионал-техника билим юрти йўқ.

Қишлоқ қурилиши колхоз ва совхозлар экономикасини ривожлантиришнинг, моддий мўл-кўлчиликни вужудга келтиришнинг зарбдор участкаси бўлиши керак. Қишлоқ қурувчилари буни жуда яхши биладилар, шунинг учун ҳам ўзларига топширилган шарафли вазифани сабот-матонат билан адо этиш учун ҳамма куч ва имкониятларини сафарбар қилаётирлар.

КАПИТАЛИЗМНИНГ КРИЗИСИ ВА ПРОЛЕТАРИАТ КУРАШИНИНГ АВЖ ОЛИШИ

КПСС XXIII съезди халқаро аҳвол масалаларини чуқур ва кенг таҳлил қилиб капиталистик система зиддиятларининг чуқурлашаётганини ва пролетариат синфий курашининг авж олаётганини алоҳида таъкидлади. Ҳақиқатан ҳам иккинчи жаҳон урушидан кейинги йилларда дунёда, инсоният ҳаётида улкан революцион ўзгаришлар содир бўлди. Биринчидан, қудратли жаҳон социалистик системаси вужудга келиб, у борган сари мустаҳкамланмоқда ва ҳозирги даврда инсоният тараққиётининг ҳал қилувчи омилига айланиб бормоқда. Иккинчидан, империализмнинг мустамлакачилик системаси емирилиб, ўтмишда мазлум бўлган халқлар мустақил сиёсий ва иқтисодий ривожланиш йўлига чиқиб олдилар. Бу икки буюк тарихий воқеа империализмнинг дунё миқёсидаги мавқеига қақшатқич зарба берди ва эндиликда барча халқларнинг секин-аста капитализмдан юз ўгириб, социализм учун курашга қадам қўяётганликлари ҳозирги даврнинг асосий мазмуни, объектив қонунияти бўлиб қолди.

Юқорида кўрсатиб ўтилган революцион процесслар капитализм умумий кризисининг янги, учинчи босқичига олиб келди. Бу янги босқич олдинги икки босқичдан шу билан фарқланадики, у империализмнинг жаҳон экономикаси ва сиёсатда аввал эгаллаган мавқеи йўқотилган, жаҳон социалистик системаси вужудга келган ва мустамлакачилик системаси барбод бўлган шароитда бошланди. Шунинг учун ҳам капиталистик система замирида ётган барча зиддиятларнинг чуқурлашиб ва кескинлашиб кетиши аввалгига нисбатан бошқачароқ, шу босқичга хос хусусиятларга эгадир.

Ушбу хусусиятлардан бири шуки, капиталистик мамлакатлар ўртасидаги зиддиятлар экономика соҳасидаги рақобат кураши доирасидан чиқиб, улар ўртасидаги сиёсий, ҳарбий ва дипломатик муносабатларни ҳам бир йўла қамраб олмоқда. Бунга НАТО блоки аъзолари ўртасидаги низолар, Европа сиёсий бирлиги масаласидаги келишмовчиликлар, жаҳон тараққиёти проблемаларига нисбатан бўлган турлича қарашлар мисол бўла олади.

Бундан ташқари, меҳнат билан капитал ўртасидаги асосий қарама-қаршилик пролетариат синфий курашининг ниҳоят даражада авж олган ва антимонополистик курашнинг ижтимоий базаси кенгайган шароитда намоён бўлмоқда. Яна шуни айтиб ўтиш керакки, монополистик буржуазия ўз мавқеини мустаҳкамлаш учун курашиб, социал демагогия ва ғоявий диверсия билан бир қаторда оммавий равишда энг реакцион методлар қўллашга ўтмоқда.

Бу ва шунга ўхшаш хусусиятлардан қатъи назар, капитализм ўзининг туб табиатини ўзгартирган эмас. Шуни алоҳида қайд қилиб ўтиш зарурки, В. И. Лениннинг империализм ривожланишининг иқтисодий, ижтимоий ва сиёсий нотекислиги тўғрисидаги таълимоти нақадар тўғри эканлигини ҳозирги капиталистик воқеа ва ҳодисалар тўла тасдиқламоқда. Меҳнат билан капитал ўртасидаги зиддият тобора кучаймоқда.

Капитализм ҳомийлари бу системанинг туб иллатларини бартараф қилиш, экономиканинг беқарорлигини тўхтатиш йўлида ишлаб чиқаришни давлат аппарати воситасида тартибга солиш ва шу доирада капиталистик ишлаб чиқаришни программалаштириш, илмий-техникавий революция самараларидан ва экономиканинг ҳарбийлаштиришдан капиталистик тузум манфаатлари йўлида фойдаланишга уриниб кўрмоқда. Лекин буларнинг ҳаммаси улар кутган натижаларга олиб келмаётир ва олиб келиши ҳам мумкин эмас.

Капитализм умумий кризиси янги босқичининг яна бир муҳим хусусияти шундаки, ишчилар синфининг ва бошқа меҳнаткаш табақаларнинг эксплуатация қилиниши ниҳоясига етган бўлиб, аввал ҳеч қачон бу қадар шафқатсиз тус олган эмас.

Монополистик буржуазия ишчилар синфи раҳбарлиги остида кенг антимонополистик уюшма ташкил бўлишидан қўрқиб, пролетариатга қарши турлича кураш тактикасини қўлламоқда. У аввалгидек ишчи ташкилотларига, меҳнаткашларнинг узоқ ва машаққатли кураш натижасида қўлга киритган демократик ҳуқуқларига қарши очиқдан-очиқ ҳужум қилиш билан бир қаторда социал демагогия методларини қўллашга, буржуа реформизмига таянишга, антикоммунизмни алангалатишга ва шу йўллар билан ишчилар ҳаракати бирлигини барбод қилишга уринмоқда.

Монополистик буржуазия эксплуатациянинг зўрайганлигини ва меҳнат процессининг жадаллаштирилганлигини меҳнаткашларга майда-чуйда эҳсон ва ён беришлар билан қўшиб олиб боради ва шу йўл билан уларда меҳнат ва капитал манфаатларининг бирлиги ҳақида хом хаёллар ҳосил қилишга интилади. Ҳозирги вақтда буржуа идеологлари ишчилар синфининг революцион ҳаракатини пасайтириш ва улар ўртасида пароқандалик ҳосил қилиш мақсадида бир қатор уйдирмаларни зўр бериб тарғиб қилиб келмоқда. Масалан, Италияда «патернализм» системаси мавжуд бўлиб, аслида ишчиларнинг малакали қисмини баъзи имтиёзлар, «содиқлик» учун бериладиган махсус мукофотлар йўли билан сотиб олишдан иборатдир. Ғарбий Германия ва Австрияда эса, «ижтимоий шериклик» тарғиб қилинади. Унга кўра меҳнаткашлар гўё корхонани бошқаришда ва даромадларни тақсимлашда қатнашар эмиш. «Инсоний муносабатлар» методи эса меҳнат процессини жадаллаштиришнинг руҳий услубларидан фойдаланишга қаратилган бўлиб, асосан АҚШ да кенг тарқалган.

ЕМ-ХАШАК ЖАМҒАРИНГ

Ўзбекистон ССР районларида дағал хашак жамғариш ва силос бостиришнинг бориши ҳақида шу йил 31 августга бўлган

МАЪЛУМОТ

(Планга нисбатан процент ҳисобида)

Биринчи стун — областлар ва районлар; иккинчи стун — жамғарилган дағал хашак; учинчи стун — силос бостириш

Оққўрғон	65,4	110,1
Бекобод	40,9	28,5
Бўка	75,7	62,2
Юқори Чирчиқ	74,6	81,9
Калинин	77,9	60,6
Оржоникидзе	97,6	47,1
Урта Чирчиқ	63,1	71,2
Янгийўл	92,9*)	65,7
ТОШКЕНТ ОБЛАСТИ БУЙИЧА	73,2	66,7
Боёвут	99,1	86,0
Гулистон	59,0x)	52,8
Еттисой	66,8	62,8
Жиззах	102,1	60,4
Зомин	92,9	55,1
Киров	86,1	71,5
Пахтаорол	92,6	55,1
Сирдарё	89,0	92,4
Фориш	101,2	—
СИРДАРЁ ОБЛАСТИ БУЙИЧА	87,7	65,2
Олтиариқ	61,2	41,7
Охунбобоев	61,5	46,9
Бағдод	50,9	41,3
Киров	77,9	70,6
Қува	70,6	83,6
Ленинград	75,1	104,7
Поп	60,9	56,2
Узбекистон	56,1	45,5
Фарғона	44,4x)	24,5
ФАРҒОНА ОБЛАСТИ БУЙИЧА	61,8	55,0
Андижон	71,3	53,5
Балиқчи	78,1	33,2
Бўз	79,7	30,3
Задарё	57,8	60,8
Избоскан	80,2	77,0
Қўрғонтепа	63,5	42,6
Ленин	68,0	76,8
Москва	78,6	65,9
Наманган	75,6	54,2
Учқўрғон	81,1	70,3
Хўжаобод	69,4	38,9
Чуст	72,6	67,7
Янгиқўрғон	71,6	57,1
АНДИЖОН ОБЛАСТИ БУЙИЧА	73,1	57,0
Булунғур	76,3	36,2
Ғаллаорол	86,9	25,9
Иштихон	69,8	28,2
Каттақўрғон	68,7	17,4
Нарпай	68,4	58,2
Нурота	70,6	1,5
Пайариқ	84,9	25,3
Пастдарғом	44,3	29,7
Самарқанд	87,4	28,8
Ургут	86,5	8,8
Хатирчи	69,4	36,7
САМАРҚАНД ОБЛАСТИ БУЙИЧА	72,8	29,4
Бухоро	76,2	19,2
Вобкент	57,9	50,4
Ғиждувон	46,5	45,7
Когон	60,6	15,4
Қоракўл	72,1	14,3
Конимех	98,7	—
Навоий	65,2	36,4
Томди	9,7	—
Ромитан	57,4	32,4
БУХОРО ОБЛАСТИ БУЙИЧА	54,7	32,5
Ғузор	28,1	9,0
Қарши	30,7	24,4
Косон	33,4	34,1
Қамаши	38,3	11,7
Чироқчи	39,0	22,4
Шаҳрисабз	42,4	37,5
Яккабоғ	47,4	37,5
ҚАШҚАДАРЁ ОБЛАСТИ БУЙИЧА	36,5	29,4
Бойсун	68,3	100,0
Денов	68,7	62,9
Жарқўрғон	98,7	55,9
Сариосиё	69,2	80,1
Термиз	104,5	49,1
Шеробод	76,9	39,2
Шўрчи	81,7	42,8
СУРХОНДАРЁ ОБЛАСТИ БУЙИЧА	78,6	57,2
Гурлан	59,0	13,5
Урганч	68,5	23,7
Хива	56,3	9,0
Ҳазорасп	69,3	14,6
Шовот	68,2	18,0
Янгиариқ	60,4	20,0
ХОРАЗМ ОБЛАСТИ БУЙИЧА	63,0	15,8
Тўрткўл	42,6	8,1
Беруний	50,0	8,0
Амударё	30,0	—
Хўжайли	31,4	9,8
Қўнғирот	49,6	7,9
Кегайли	29,0	8,4
Чимбой	45,8	14,5
Тахтакўпир	43,1	17,0
Мўйноқ	18,6	—
Нукус	7,9	11,5
ҚҚАССР БУЙИЧА	39,9	9,3
Республика бўйича	62,4	44,5

x) Маълумотлар аниқланган.

АГРЕГАТЛАР ТАЙЁР

Мана ҳосилни машинада теришни қизғин бошлаб юборадиган пайт келяпти. Сирдарё область, Боёвут районидаги «Коммунизм» колхозининг механизаторлари бу ишга пухта тайёргарлик кўриб қўйишди. Сиз суратда: колхоз раиси Социалистик Меҳнат Қаҳрамони Турсунбой Латипов ва бош инженери Усмонқул Эшонқулов ўртоқларининг ремонтдан чиқарилган агрегатларни кўздан кечираётганликларини кўриб турибсиз.

А. Тўраев фотоси.

ИСТИҚБОЛ ЧИРОҚЛАРИ

Республикамиз қишлоқ хўжалигининг тез ривожланаётганлиги, айниқса зумрад далалардан йил сайин мўл «оқ олтин» ундирилаётганлиги колхоз ва совхоз экономикасининг гуллаб-яшнаши, қишлоқларнинг ҳар тарафлама равнақ топиши учун зарур иқтисодий омилларни яратиб бермоқда. Қишлоқларимиз маданий қиёфаси беқиёс тез ўсиб бормоқда.

— Бухоро районининг марказидан мовий лентадек чўзилган кенг ва равон йўл исми жисмига монанд «Янги турмуш» колхози қишлоғига олиб боради, — деб ёзади М. Турсунов. Колхозда йил сайин мўл ҳосил олинмоқда. Бу, колхозчилар хонадонининг обод ва бадавлат бўлишига, қишлоқ қиёфасининг гўзаллашувига хизмат қилмоқда. Кейинги йилларда бу ерда 300 га яқин оила янги уйларга кўчиб кирди. Колхоз қишлоғининг ҳаммаси радиолаштирилган ва электрлаштирилган. Колхозчилар фаровон яшамоқдалар. Улардан 15 киши енгил автомашинага, 250 киши мотоциклларга эга. Ҳозир колхоз қишлоғига водопровод келтирилмоқда. Яқин йилларда барча хонадон зангори олов олади.

Газетхонлардан Т. Эргашев эса ўз қишлоғидаги қурилиш ва ободончилик ишларидан завқ-шавққа тўлиб қуйидагиларни ҳикоя қилади:

— Самарқанд область, Ғаллаорол районидаги «Бахмал» совхози посёлкасининг жамоли ўн беш кунлик ойдек ярақлаб кетди,— деб ёзади у. — шу йилнинг ўтган ойларининг ўзида 60 ўринли ошхона, универсал магазин, нонвойхона ҳамда ўнлаб уй-жой бинолари қурилиб, фойдаланишга топширилди. Ҳозир қишлоқ бинокорлари янги мактаб, клуб биноларини жадал қурмоқдалар.

Ғиждувон район колхозлараро қурилиш ташкилоти тузилганига ҳали кўп вақт бўлгани йўқ. Қисқа давр ичида азамат қурувчилар 2 та посёлка типидаги қишлоқни бунёд этдилар, 1200 дан ортиқ йирик объектларни қуриб фойдаланишга топширдилар. Жумладан, Энгельс номли колхозда 100 дан ортиқ уй-жой, 520 ўринли мактаб, икки қаватли касалхона, клуб бинолари қад кўтарди.

(ГАЗЕТХОНЛАР ХАТЛАРИДАН).

◆ ◆

— Колхозлараро қурилиш ташкилотининг илғор бинокорлари,— деб ёзади Т. Мақсудов,— беш йилликнинг биринчи йилида 122 йирик объектни қуриб берадилар.

Шунингдек, газетхонлардан Р. Аҳмаджонов Фарғона область, Бағдод районидаги «Большевик» колхозининг қишлоғи обод бўлаётганлиги тўғрисида, Д. Азимов эса Самарқанд областидаги Бешбола қишлоғи гуллаб-яшнаётганлиги тўғрисида ўз хабарларида фахр билан ҳикоя қилганлар.

Республикамизда қишлоқ маданиятини юксалтириш учун барча имкониятлар мавжуд. Буни Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг IV пленуми ҳам яққол кўрсатиб берди. Пленум қарорида таъкидланилганидек, беш йиллик ичида қишлоқ жойларида камида 14 миллион квадрат метр уй-жой бинолари фойдаланишга топширилади, 750 мингта квартира газлаштирилади. Аҳоли яшайдиган ҳамма йирик пунктларда 1967 йилнинг охиригача ҳаммомлар қурилиб ишга туширилади.

Бу истиқбол режалари қишлоқ бинокорлари, кооператорлар, алоқа ва медицина ходимларини — барча меҳнаткашларни янги зафарларга илҳомлантирмоқда. Бухородан Х. Нуъмонов қуйидагиларни ёзиб юборган:

— Бухоро область матлубот жамияти ҳузурида истеъмолчилар талабларини ўрганиш бўлими тузилди. Ҳар бир районда эса ана шундай пунктлар очилган. Бу тадбирлар савдо хизмати маданиятини оширишга хизмат қилмоқда.

Фарғона область, Олтиариқ район матлуботчилари пахтакорларга хизматни яхшилаш учун савдонинг турли формаларидан фойдаланмоқдалар. Ҳозир дала шийпонларида 70 га яқин сотувчисиз дўконлар ишлаётир. Харидорларнинг талаблари қунт билан ўрганилаётир. Н. Охунжонов эса Бухоро район матлубот жамиятига қарашли 6 ошхона мазали таомлар тайёрлаб, хўрандаларни мамнун қилаётганини қувониб ёзиб юборган. Андижон районидаги Киров номли колхоз механизатори М. Ҳамроев 700 га яқин хўжаликка намунали хизмат кўрсатаётган Қўнжи алоқа бўлими ишидан қишлоқ аҳли мамнун бўлаётганини хабар қилган.

Лекин ҳамма жойда ҳам қурилиш ва ободончилик, меҳнаткашларга маиший хизмат кўрсатиш ишлари кўнгилдагидек деб бўлмайди. Айрим район, қишлоқ, посёлка Советлари бу соҳада ташаббус кўрсата олмаётирлар. Энг ёмони шуки, мавжуд имкониятдан фойдаланилмаётир, янги резервлар ишга туширилмаётир.

Тошкент область Қўйлиқ посёлка Советининг сессияларида аҳолига маиший хизматни яхшилаш масаласи бир неча бор муҳокама этилди. — Бироқ қабул қилинган қарорларнинг амалий натижаси кўрилмаётир, деб ёзади шахсий пенсионер С. Тошхўжаев. — Посёлкада намунали чойхона йўқ. Мавжуд эски чойхоналар ичкиликбозлар инига айланган. Савдо ва умумий овқатланиш тармоқларининг иши ёмон. Посёлкада водопровод колонкалари сувсиз қаққайиб турибди. Меҳнаткашларнинг ҳақли талабига посёлка Советидаги ўртоқлар қулоқ солмаётирлар.

Шунингдек, Т. Мингтоев Сирдарё область, Гулистон районидаги «Социализм» совхозида қурилиш ва ободончиликка етарли эътибор берилмаётганини хабар қилган. Совхознинг 6-бўлимини электрлаштириш ва кўчаларига шағал ётқизиш 1963 йилдан бошланган. Лекин совхоз раҳбарларининг эътиборсизлиги натижасида булар ўлда-жўлда бўлиб қолган. Совхозда ойлаб кино кўрсатилмайди, лекциялар уюштирилмайди. Раҳимов, Каримов ўртоқлар Келес — Тошкент маршрутида қатнаётган 60-автобусларда графикка риоя қилинмаётганлиги, шофёрлар устидан яхши назорат ўрнатилмаётганини танқид қилганлар. Шунингдек, газетхонлардан Д. Хусанов (Оққўрғон), Н. Жавоқов (Бекобод), А. Алёсов, С. Ризаев (Тошкент) ва бошқа ўртоқларнинг хат-хабарларида ҳам ободончилик ва маданий хизматни яхшилашга қаратилган таклиф-истаклар баён қилинган.

ҚИСҚА САТРЛАРДА

Беруний районидаги Беруний номли совхоз механизаторлари бу йил етиштирилган ҳосилнинг 40 процентини, яъни 2050 тонна «оқ олтин»ни машиналарда териш ҳақида сўз беришган. Улар шу мақсадда терим агрегатларини жадал ремонт қилмоқдалар.

Ю. Бекмуродов.

●

Денов районидаги Генерал Собир Раҳимов номли колхознинг 4-бригадаси пахтакорлари йил бошида 82 гектар майдоннинг ҳар гектаридан 41,5 центнердан «оқ олтин» етиштириш ҳақида сўз беришган эди. Ҳозирги тўпланган ҳосил олинган мажбуриятни тўла қоплайди.

А. Хидиров.

●

Шеробод районидаги «Партия XXII съезди» колхозининг Салим Қосимов бошлиқ бригадасида пахта йиғим-терими оммавий тус олдириб юборилди. Бригада коллективи йиллик планни 15 иш кунида бажариш учун курашмоқда.

Х. Эшмуродов.

●

Бўка районидаги 1- «Пскент» совхозининг Мамадали Сафарматов, Абдусаттор Ҳусанов, Ҳолбиби Ўлмасова ва Қосим Эшонқулов ўртоқлар бошлиқ бригадаларида ҳосилга-ҳосил қўшиш учун кураш қизғин давом эттириляпти.

О. Абдураҳмонов.

Саодат Ҳасан МИНТО.

Осиё ва Африка ёзувчилари ижодидан

ПАТЕНТ

Машҳур ҳикоянавис Саодат Ҳасан Минто 1912 йилда Амритсарда (Ҳиндистон) туғилди ва 1955 йилда Лоҳурда (Покистон) вафот этди. 300 дан ортиқ ҳикоя, қарийб 100 радио-драма, анчагина танқидий мақолалар унинг қаламига мансубдир. Ҳиндистон ва Покистон халқлари унинг бой адабий меросининг қонуний ворисларидир, чунки унинг асарларида бу икки мамлакат халқларининг кураши ва ҳаёти маҳорат билан тасвирланган. Саодат ҲасанМинтонинг ижодида аёлларнинг ачинарли тақдирини тасвирлашга ҳам кўп ўрин берилган. Ўзбек китобхони ҳали бу талантли ёзувчининг асарлари билан таниш эмас. Қуйида биз унинг аёлларга бағишланган ҳикоясини берамиз.

Абу олифта извошчи эди. Бутун шаҳарда бунақа оту бунақа тонга бошқа ҳеч кимда йўқ эди. У тонгасига бегоналарни ҳеч туширмасди, ўзининг доимий мижозлари бор эди. Ўшаларнинг ўзидан унга ҳар куни ўн-ўн беш рупия тушиб турарди, бу унга бемалол етарди. Абу бошқа извошчиларга ўхшаб ичмасди. Лекин озода кийимларни кийиб, пўрим бўлиб юришни жуда яхши кўрарди.

Абунинг тонгаси қўнғироқларини жиринглатиб бирор кўчадан ўтиб кетса, ҳамма унинг орқасидан қараб қоларди, одамларнинг нигоҳлари гўё шундай дерди:

— Ана, Абу пўрим ўтиб кетди. Қаранг, қандай савлат тўкиб ўтирибди. Салласини ҳам бир қиёмат қилиб ўрабдики...

Абу гарданини олифтанамо қилиб эгиб оларди, отининг йўрғалашида эса қандайдир жозиба пайдо бўларди. Абу отнинг жиловини шундай бепарво ушлардики, гўё жиловни ушлашнинг ҳеч ҳожати йўғу, от эгасининг кўнглидагини билиб ўзи йўлни топиб кетаётгандай.

Бир куни Абу айни пешин маҳалида тонгасини дарахт тагида тўхтатиб сояда мудраб ўтирган эди, бировнинг овозини эшитиб қолди. Кўзини очиб қараса тонга олдида бир хотин турибди. Унга бир назар ташлади-ю юраги жиз этиб кетди. У хотин эмас, ўн олти-ўн етти ёшлардаги қиз экан. Қиз нозиккина, лекин зуваласи пишиқ, буғдойранг ва тухумдай силлиқ эди. Қулоқларида кумуш исирғалар, сочларининг фарқи тўғри очилган, қирра бурун, манглайида эса жажжигина холи бор эди. Эгнида узун кўйлагу мовий лоча, бошида чодра.

— Вокзалга олиб бориб қўйишингга неча пул оласан? — деб сўради қиз тиниқ ва маъсумона овоз билан.

Абунинг лабларида шўх табассум пайдо бўлди:

— Ҳеч нарса олмайман.

Қизнинг буғдойранг юзига қизил югурди.

— Вокзалгача неча пул оласан? — деб у қайта сўради.

— Сендан нима ҳам олиб бўлардн? Бахтинг ёр бўлсин. Кел, ўтир тонгага, — деди Абу худди еб қўйгудек бўлиб унга тикиларкан.

Қиз қўлларини кўксига қўйиб ҳаяжон билан ундан сўради:

— Нималар деяпсиз ўзингиз?

— Кел, келавер, манави жойга ўтир, — деди жилмайиб Абу. — Қанча берсанг, ўшани оламан-да...

Қиз бирпас ўйлаб турди-да, оёғини зинага қўйиб тонгага чиқиб ўтирди.

— Тезроқ бўлинг, — деди у.

— Жуда шошиляпсанми, чиройли қиз? — деди Абу орқасига қайрилиб.

— Ҳой, ҳой, сен... — деди қиз ва яна бир нарса демоқчи бўлди-ю, индамай қўя қолди.

Тонга ўрнидан қўзғолди ва ғизиллаб юриб кетди. Ҳаш-паш дегунча анча йўлни босиб ўтишди, бир неча кўчалар орқада қолиб кетди. Қиз қўрқа-писа миқ этмасдан ўтирибди. Абунинг юзидан шўх табассум аримасди.

— Ҳалиям станцияга етиб келмадикми? — сўради қиз анчадан кейин худди бир нарсадан хавфсираган одамдай.

— Ахийри етиб борамизда, иккаламизнинг ҳам станциямиз бирку, — деди Абу маънодор қилиб.

— Бу нима деганингиз?

Абу қайрилиб орқада ўтирган қизга қараб шундай деди:

— Одам деган ҳам шунақа содда бўладими? Наҳотки шуниям тушуна олмасанг? Иккаламизнинг станциямиз бир-ку. Сени кўрдиму, иккаламизнинг станциямиз бир бўлиб қолди. Менга ишонавер, қасам ичиб айтаманки, бу қулинг ҳеч ёлғон гапирмайди.

Қиз индамасдан бошидаги чодрасининг бир четини тўғрилаб қўйди. Унинг нигоҳлари гўё «Сенинг нима демоқчи бўлганлигингни яхши тушундим» дерди. Абунинг сўзлари унга қаттиқ ботмаган эди, бу унинг чеҳрасидан шундоқ сезилиб турарди. Лекин у «Иккимизнинг ҳам станциямиз бир бўлармикин ёки бир бўлмасмикин?» деб иккиланмоқда эди...

Абу орқасида ўтирган қизга қайрилди-да, унинг чиройли буғдой ранг юзидан фикран бўса ола бошлади. Бир пасдан кейин у отнинг жиловини панжарага боғлаб қўйди ва бир сакраб қизнинг олдига ўтириб олди. Қиз ҳамон миқ этмасдан ўтирарди. Абу қизнинг иккала қўлини ушлади, сўнг «Энди жиловингни менинг қўлимга берақол!» деди. Қиз фақатгина «Қўйиб юборсанг-чи мени» деди ва йигитнинг қучоғига тушганини сезмай қолди. Унинг юраги тузоққа илинган қушчадек питир-питир қиларди, қани энди у қутулиб учиб кета қолса.

— Бу оту тонга менга жонимдан ҳам азиз, — деб оҳиста сўз бошлади Абу меҳру-муҳаббат тўла овоз билан. — Ўн биринчи пир номига қасам ичиб айтаманки, от-аравамни сотсам ҳам сени зарварақ либосларга ўраб ташлайман. Ўзим жулдур кийим кийсам ҳам майли, лекин сени маликалардай шойи либосларга ўрайман. Худо ҳаққи, сен менинг илк севгимсан. Агар гапим ёлғон бўлса шу заҳоти кекирдагимга тиғ тортиб юбораман.

Абу сал хушёр тортиб қизни қўйиб юборди.

— Мени нима жин урди, ўзим ҳам билмай қолдим. Юр, кетдик, — деди у, — сени станцияга олиб бориб қўяман.

— Йўқ, — деди оҳиста қиз, — сен менга қўлингни уриб қўйдинг.

— Кечир мени, — деди йигит бошини қуйи солиб, — мендан хато ўтибди.

— Нима, ҳали хатонгни тўғриламоқчи эмасмисан?

Қизнинг овози шундай жарангладики, гўё биров «Шу савлатинг билан анави тонгадан ўтиб кета олмайсанми!» дегандай бўлди. Абу бирдан бошини кўтарди, кўзлари чақнаб кетди.

— Бахтинг ёр бўлсин! — деди Абу унинг қўлини ўзининг бақувват кўксига қўйиб, — Мен сенга жонимни фидо қиламан.

— Мана, қўлимни ол! — деб қўлини узатди қиз.

— Ёш жоним билан қасам ичаманки, — деди Абу унинг қўлидан маҳкам ушлаб. — Шу бугундан бошлаб мен сенинг қулингман.

Эртасига уларнинг никоҳи бўлди. У гужаротлик этикдўзнинг қизи эди. Унинг асли оти Иноят, лекин ҳамма уни Нитий деб чақирарди. Нитий бу ерга қариндошлари билан келган эди. Улар Иноятни станцияда кутиб туришганида, тасодифан Абу билан учрашиб қолди-ю, ишқу муҳаббатнинг риштадари уларни бир-бири билан чамбарчас боғлаб ташлади. Иккаласи ҳам бахтиёр эди. Абу от-аравасини сотиб унга тилла билагузук олиб бермади, лекин бисотида борини харж қилиб тилла исирға олиб берди, шойи кийимлар тиктирди.

Абу билан Нитий жўшқин ёшликнинг нашъаси билан маст-аласт эди. Улар ўйнашар, кулишар, қўшиқ айтишар ва сайр қилиб юришарди. Бир-бирига жон фидо қилишарди. Шундай қилиб ғир этиб бир ой ўтиб кетди.

Бирдан Абу билан Нитийни полиция қамоққа олди. Айбномада айтилишича, Абу Иноятни йўлдан оздирганмиш. Нитий Абуга қўйилган бу айбни рад этиш учун хўп уринди, лекин ҳеч фойдаси бўлмади. Абу икки йилга қамоқ жазосига ҳукм қилинди. Судда ҳукм ўқиб эшиттирилгандан кейин Нитий Абуни қучоқлаб зор-зор йиғлаб фақат шундай деёлди холос:

— Мен ота-онамнинг уйига сира қайтиб бормайман. Уйда ўтириб, сенинг қайтиб келишингни кутаман.

— Раҳмат! — деди Нитийнинг орқасига қоқиб Абу. — От-аравани Динуга топширганман. Ундан кира ҳақи олиб бемалол яшайверасан.

Ота-онаси Нитийни олиб кетамиз, деб роса уринишди. Лекин у оёғини тираб бормайман, деб туриб олди. Гапираверйб чарчаган ота-онаси уни ўз ҳолига қўйиб берди. Нитий ёлғиз ўзи қолди. Дину ҳар куни кечқурун унга беш рупия олиб келиб берарди. Бу пул Нитийнинг тирикчилигига етарди.

Ҳафтасига бир марта Нитий Абуни кўргани қамоқхонага борарди. Учрашув учун белгиланган вақт шундай кам эдики, ошиқ-маъшуқлар бир-бирининг дийдорига ҳам тўйиша олмасди... Учрашув вақти тугаб, Нитий қамоқхонадан чиқиб кетди-ю, уйга келиб зор-зор йиғлади. Чунки Абунинг кун сайин мазаси қочмоқда эди. Буни Нитий кўриб турарди. Сўнгги учрашувда Нитий Абуни зўрға танида, у жуда ўзгариб кетган, аввалги Абудан ҳеч нарса қолмаган эди. У мени соғиниб чўп бўлиб озиб кетяпти, айрилиқ уни шу кўйга солиб қўйган, деб ўйларди Нитий. Абу — сил эди. Бу касаллик унга отасидан ўтган экан...

Шундай қилиб Абу ўлди. Нитий учун Абу билан бирга бу дунёда ҳамма нарса ўлган эди. У чидамли аёл эмасми, Бу мусибатга ҳам бардош берди. Лекин ночора. У куни бўйи юм-юм йиғлаб, ёлғиз ўзи уйда ўтирарди. Кечқурун Дину келиб унга таскину тасалли берарди...

Азадорлик тугагандан кейин Дину унга очиқдан-очиқ «Менга турмушга чиқиб қўя қол!» деди. Бу гапни эшитиб Нитий уни уйдан ҳайдаб чиқазиб юбормоқчи бўлди-ю, лекин у шу сўзларни айтди холос:

— Энди мен ҳеч қачон турмушга чиқмайман, оламдан тоқ ўтиб кетаман.

Ўша кундан бошлаб Динунинг Нитийга олиб келадиган пули камая бошлади... Гап нимада эканлигини фаҳмлаган Нитий бир куни Динуга гапнинг пўст калласини айтди-қўйди.

— Нима қиласиз ўзингизни ўзингиз қийнаб, яхшиси от-аравани менга бериб қўя қолинг.

Абунинг Можҳа деган дўсти бор эди. Энди Нитий от-аравани ўшанга берди. Орадан икки-уч кун ўтар-ўтмас у ҳам Нитийга даб-дурустдан «Менга тегиб қўя қол» деди... Нитий қийин аҳволда қолди. «Менга тегасан!» деб ҳолп-жонига қўймасди, биров унинг номусига тажовуз қилмоқчи бўларди, яна биров пулдан уриб қоларди. Кўчага чиқса эркаклар унга кўз олайтирарди. Бир куни кечаси қўшниси девор ошиб тушиб унинг уйига бостириб кирди ва зўрламоқчи бўлди. Нитийнинг шундай боши қотдики, ўйлаб-ўйлаб жинни бўлаёзди. Бир куни нима қиларини билмасдан ҳайрону паришон бўлиб ўтирган эди, кўнглидан лип этиб бир фикр ўтди. «Тонгани ўзим ҳайдасам қандай бўларкин?» Абу билан сайр қилганимда у тонгани ўзи ҳайдарди. Шаҳарнинг кўчаларини ҳам яхши биларди. Лекин у бирпас «Одамлар нима деркин» деб ҳаёл суриб қолди.

— Одамлар билан менинг нима ишим бор, — деб ўзига ўзи жавоб берди, аёллар меҳнат қилса, бунинг ҳеч қандай айби йўқ. Кўмир конларида, идораларда озмунча аёллар ишлаяптими. Минг-минглаб аёллар уй-рўзғор ишлари билан машғул. Бир амаллаб қорин тўйдириш керак-ку, ахир?!

Нитий икки-уч кун хўб ўйлаб кўрди. Охири «Тонгани ўзим ҳайдайман» деган қарорга келди. Унинг ўз-ўзига ишончи орта борди. «Ё худо!» деб бу ишга астойдил бел боғлади-да, отхонага қараб йўл олди. Нитий отни тонгага қўшмоқчи бўлиб турган эди, извошчилар хангу манг бўлиб қолишди, баъзилари бу хотин қизиқчилик қиляпти, шекилли деб ўйлаб, хохолаб кулиб юбордилар. Каттароқ ёшдаги извошчилар Нитийга насиҳат бердилар:

— Қизим, бу ишни чакки қиляпсан, бу ҳечам аёлларга муносиб эмас...

Лекин Нитий бу гапларга парво қилмади. У отни тонгага қўшди, эгар-жабдуқдаги мис, темир безакларни шундай тозалаб юбордики, улар ярақ-ярақ этарди. У отни меҳр билан силаб, эркалатиб ва фикран меҳру муҳаббат тўла сўзлар билан Абуга мурожаат қилиб, тонгани ҳайдаб отхонадан чиқди. Нитий тонгани шундай усталик билан ҳайдардики, извошчиларнинг ҳаммаси анграйиб қолди.

Шаҳарда дув-дув гап тарқалиб кетди: Нима дейсан, бир нозанин тонга ҳайдаб юрганмиш. Бу гап одамларнинг оғзидан тушмасди. Миш-мишларни эшитавериб қулоғи пишиб кетган одамлар «Ўша нозанин қачон бизнинг кўчадан ўтиб кетаркан?» деб кўча-кўйларда уни пойлаб турадиган бўлиб қолишди.

Нитийнинг мижозлари жуда кўпайиб кетган эди, энди у ўзи учун аниқ иш вақтини белгилади: эрталаб соат еттидан ўн иккигача ва кундуз соат иккидан олтигача. Бу иш жуда яхши бўлди. Нитий ҳам от ҳам чарчамасди. Бироқ Нитий шу нарсани сезиб қолдики, кўп одамлар фақат Нитий билан бирга бўлиш, унинг ҳуснини томоша қилиш учунгина унинг тонгасига тушардилар. Улар Нитийни ҳали у ёққа юр, ҳали бу ёққа юр, деб роса шаҳар айлантирардилар, атайлаб у эшитсин деб, ўзаро гаплашиб туриб, уят гапларни гапирардилар. Шу билан гўё йўловчилар уни сотиб олдик, деб ўйлардилар. Буни у биларди. Шаҳардаги ҳамма извошчилар уни бузуқи деб ҳисоблардилар. У ўзининг поклигини билар, шунинг учун ҳеч диққат бўлмас, куйиб пишмас эди.

Бир куни Нитий шаҳар маҳкамасига чақиртирилди ва тонга ҳайдаш учун бўлган унинг патенти мусодара қилинди. Баҳона шу эдики, гўё аёл кишига тонга ҳайдаш муносиб эмас эмиш.

— Жаноблар, нега энди аёл киши тонга ҳайдай олмайди? — сўради Нитий.

— Ҳайдай олмайди дегандан кейин ҳайдай олмайди, гап тамом. Сенинг патентинг мусодара қилинди.

— Ҳазратлар, сизлар оту тонгамни-ку тортиб олдингиз. Қани айтинг-чи, нега энди аёл киши тонга ҳайдай олмас экан? Аёллар ип йигириб қорнини тўйдириши мумкин, сават тўқиб нон топиб ейиши мумкин, кўмир қазиб ҳам тирикчилик қилиши мумкин, нега энди тонга ҳайдай олмайди? Менинг бошқа ҳеч қандай иложим йўқ. Оту тонга эримдан қолган, нега мен уни ҳайдай олмас эканман?! Ахир, мен қандай тирикчилик қиламан? Жаноблар, менга раҳмингиз келсин. Сизлар менга ҳалол меҳнат қилиб нон топишга йўл беринглар. Қани айтинглар-чи, мен қандай қилиб қорнимни тўйдираман?

— Бозорга боргин, у ерда кўп пул топасан, —деди амалдор.

Бу сўзларни эшитди-ю Нитий куйиб кул бўлди.

— Хўп бўлади, — деди астагина Нитий ва чиқиб кетди. От-аравасини ярим баҳосига сотиб мозорга, Абунинг олдига борди. У бирпас индамай эрининг қабри олдида турди. Унинг кўзлари қуп-қуруқ эди, гўё ёмғирдан кейин келган жазирама иссиқ ерда бир қатра ҳам намни қолдирмасдан сўриб олганга ўхшарди. Унинг ковжираган лабларидан фарёд чиқди:

— Абу, сенинг Нитийинг бугун шаҳар маҳкамасида ўлди...

Шундай деди-ю, Нитий чиқиб кетди. Эртасига у патент сўраб шаҳар маҳкамасига ариза берди ва ... танфурушлик қилиш учун патент олди.

Урду тилидан З. АШУРБОЕВ таржимаси.

Буржуа идеологлари капитализм ўз табиатини бутунлай ўзгартирди. барча кишиларнинг, жумладан меҳнаткашларнинг ҳам эркин хусусий мулкчиликда иштирок этишларига имкониятлар яратиб берди ва шунинг учун ҳам у энди «халқ капитализми», «ялпи роҳат-фароғат давлати» бўлиб қолди деб жар солмоқдалар. Аслида эса капиталистик эксплуатация, хусусий мулкчилик аввалгидек бир тўда монополистик уюшмаларнинг ҳаддан ташқари бойишига ва меҳнаткашлар умумий қашшоқлигининг, ишсизликнинг, ерсизликнинг авж олишига олиб келмоқда. Бунга жавобан пролетариат монополиялар зулмидан азоб чекаётган бошқа меҳнаткаш табақаларни ўз атрофида жипслаштирган ҳолда революцион ҳаракатни авж олдириб юбормоқда. Пролетариат синфий курашининг янги босқичи ўзининг уюшқоқлиги, кескинлиги ва кун сайин юксалиб бораётганлиги билан характерланади.

Капиталистик дунёдаги ишчилар ва бевосита ишлаб чиқариш билан боғлиқ бўлган хизматчилар сони муттасил ортиб бориб, урушдан кейинги йилларда икки баравар кўпайди ва ҳозир 350 миллиондан ортиқ кишини ташкил қилади. Капиталистик дунёда синфий жангларнинг кучайиб бораётганлигини қуйидаги мисолларда кўриш мумкин: агар 1919—1939 йилларда 177 минг марта иш ташлаш бўлиб, унда қатнашганлар сони 81 миллион кишини ташкил қилган бўлса, 1946—1962 йилларда 286 минг марта иш ташлаш бўлиб, унда 248 миллион киши қатнашган. Кейинги даврдаги иш ташлашларда олдингиларга нисбатан икки баравар кўп киши қатнашган, чунки иш ташлашлар сони бир ярим баравар ошган бўлсада, уларда қатнашганлар сони уч мартадан зиёдроқ кўпайган.

Америка Қўшма Штатлари, Англия, Франция, Италия, Германия Федератив Республикаси, Япония каби капиталистик мамлакатларни алоҳида олиб қаралганда, уларда ҳам пролетариатнинг синфий кураши авж олаётганини кўриш мумкин. Масалан АҚШда 1963 йилда 3362 марта иш ташлаш ўтказилиб, унда 941 минг киши қатнашган бўлса, 1964 йилда 3600 марта иш ташлаш ўтказилиб, 1 миллион 600 минг киши қатнашган.

Янги 1966 йил ҳам капиталистик мамлакатларда меҳнат билан капитал ўртасида шиддатли синфий жанглар билан тўладир.

Хулоса қилиб айтганда капиталистик мамлакатлардаги ишчилар синфи буржуа идеологлари уқтираётганларидек ўз революцион руҳини асло йўқотган эмас, у «янги ўрта табақалар» орасига сингиб йўқ бўлиб кетаётгани йўқ, балки аксинча у ўз революцион курашини янада авж олдираётир ва капитализм бастионларини ҳал қилувчи жанглар билан штурм қилаётир.

Шуни алоҳида кўрсатиб ўтиш керакки, пролетариат синфий курашининг янги босқичи ҳам ўзига хос хусусиятларга эга.

Биринчидан, сўнгги йилларда пролетариат олиб борган синфий жангларнинг деярли тўртдан уч қисми сиёсий характерга эга бўлиб, корхоналарни бошқаришда касаба союзларни қатнаштириш, экономиканинг етакчи тармоқларини национализация қилиш, молия капиталининг ҳукмронлигига чек қўйиш, иш кунини қисқартириш, ҳарбий харажатларни камайтириш, ташқи агрессив сиёсатни тўхтатиш каби талабларни ўз ичига олади.

Иккинчидан, сўнгги йилларда капиталистик мамлакатларда ишчилар синфининг сиёсий салмоғи, мамлакат тараққиётидаги таъсир кучи бир неча марта ортгани, бу тузумнинг ҳукмрон доираларини ўз қудрати билан ҳисоблашишга мажбур қилаётгани билан характерланади. Биз буни пролетариатнинг жанговар авангарди — коммунистик ва ишчи партиялар вакилларининг Франция, Италия, Финляндия ва бошқа капиталистик мамлакатлар парламентларига ва маҳаллий ҳокимият органларига ўтказилган сайловларда эришган катта ютуқларида кўрамиз.

Учинчидан пролетариат олдин ҳеч вақт ҳозиргидек сиёсий ва оммавий жиҳатдан уюшмаган эди. Айниқса юксак тараққий этган капиталистик мамлакатларда ишчилар синфининг деярли ҳаммаси бошқа меҳнаткаш табақалар билан биргаликда сиёсий партиялар ва касаба союз ташкилотларида бирлашган бўлиб, юксак сиёсий ва синфий онглилик кўрсатаётир.

Тўртинчидан, янги босқич узоқ йиллар давом этиб келган ишчилар синфи революцион ҳаракатидаги парокандаликни асосан енгиш ва турли сиёсий партиялар ва турли касаба союзларига мансуб бўлган пролетариат қисмларининг бирлашиб, якдиллик билан ҳаракат қилаётганликлари билан характерланади. Ҳозирги даврда Франция, Италия, Япония, Бельгия, Греция каби мамлакатларда ўнг ва сўл оппортунистик партиялар ва сиёсий оқимларга, буржуа ва клерикал партияларга мансуб бўлган ишчилар коммунистик партиялар атрофида бирлашган ишчилар синфининг кўпчилиги билан бирга антимонополистик революцион курашда актив қатнашмоқдалар.

Бешинчидан, пролетариат синфий курашининг янги босқичи иш ташлашларнинг ниҳоятда кўплиги, таъсирчанлиги ва натижалилиги, турли, янги формаларга эга эканлиги билан характерланади. Масалан, ишлаб чиқаришнинг конкрет шарт-шароитига қараб, ўзаро бир-бири билан ягона ишлаб чиқариш технологияси асосида боғланган саноат корхоналарининг бирида иш ташлаб, кейин унинг бошқа қисмларига бу иш ташлашни ёйиш, иш ташлашдан кейин бир кун ўтказиб, уни яна бошлаб юбориш, бир кунда бир неча соатгина иш ташлаш, ёки 24-48 соатлик огоҳлантирув иш ташлашлар каби формаларнинг қўлланиш пролетариатнинг ҳозирги синфий кураши босқичига хос воқеа бўлиб қолди. Бу ғоят қулай кураш формалари монополияларга қаттиқ иқтисодий ва сиёсий зарба бериш билан бир вақтда ишчилар синфининг моддий ва маънавий аҳволини оғирлаштирмайди ва айни вақтда унинг шундай революцион чиқишларини тез-тез такрорлаб туришига зарур имкониятлар яратиб беради.

Лекин пролетариат синфий курашининг янги босқичи унинг революцион ҳаракати йўлидаги барча тўсиқлар ва қийинчиликлар бартараф қилинганлигини англатмайди. Пролетариат олдида ҳали ҳал қилинмаган бир қатор сиёсий ва ташкилий вазифалар турибди. Аммо унинг революцион кураши ҳозир жуда муҳим, ҳал қилувчи босқичга кўтарилди ва бу босқичда у улкан сиёсий жанглар натижасида монополистик буржуазияга қақшатқич зарбалар беришга қодирдир. Ишчилар синфининг сўнгги йиллардаги мисли кўрилмаган уюшқоқлик ва онглилик билан олиб бораётган синфий жанглари бу фикрга ёрқин далил бўла олади.

Ф. ШАРИПОВ,
тарих фанлари кандидати.

БУГУН—ВЬЕТНАМ ДЕМОКРАТИК РЕСПУБЛИКАСИ ХАЛҚЛАРИНИНГ МИЛЛИЙ БАЙРАМИ

● ●

ГДРНИНГ НОРОЗИЛИК НОТАСИ

● ●

МАЛИ РЕСПУБЛИКАСИ ДЕЛЕГАЦИЯСИНИНГ ТАШАККУРИ

СЕНИ ДЕЙМАН ВЬЕТНАМ...

Мамарасул БОБОЕВ.

Жануб юртин* бизга ёзган тақдири-азал,
Унинг бирор сарҳадини ўчириб бўлмас.
(Ли Тхионг Киет. XI аср.)

Тонг юрти,
Беғубор, бебаҳо ўлка,
Жаҳонга тонг бериб — тутунда қолган,
Уйлари кул бўлган — ўтларда ёнган,
Эрким деб —
Эзилган, бегуноҳ ўлка!

Нималар қилмасдим сени деб, Вьетнам,
Нималар истайман мен сенга бугун?
Ишим-истагимга аминман мен ҳам,
Сен билан яшайман шу кунлар бутун...
Осмонингга —
Зирҳли бир қалқон бўлсам,
Бомбалар сирғаниб қайтса ортига.
Боланг тинч ухласа,
Даланг гулласа,
Ёвинг етолмаса шум ниятига.
Утли марраларда тунж девор бўлсам,
Майли, ўқлар ғалвир қилса ҳам таним,
Тоғдан баланд бўлиб ўртада турсам,
Киролмаса ошиб уйингга ғаним.

Бўғиб олсам унинг гирибонидан,
Сўрасам:
«Сен нима қиласан бунда?
Судралгандан кўра ғурбатда — қонда,
Чўкиб кетмасмидинг мовий тўлқинда?!»

Мен истайман сенга
Тинч субҳ дамлар,
Оппоқ тонглар: ёнар на ўт ва на ўқ.
Куй билан уйғонсин унда одамлар,
Э, қадимий ўлка — минг кўзли бомбуқ.
Ҳар бир кўзинг отган
Нафрат ўқлари
Душман бомбасидан кучли, биламан.
Унда иқбол нури, ифтихор нури,
Муҳаббат тўлишин дилдан тилайман.

Мен истайман яшил, зумрад тоғлардан —
Шаббода хурмолар байроғи ўйнаб,
Шалипоя,
Денгиз қирғоқларидан —
Эсиб-елпиб етса ўйнаб ва куйлаб.
Истайман,
Сен ҳур бўл,
Керакмас ҳомий,
Келсин на тоғ оша,
На денгиз оша.
Уларда бор — қуллик, асорат доми,
Озодлик ўлкаси,
Озод, тинч яша!

Нималар қилмасдим сен учун ҳозир,
Нималар истайман мен сенга бугун.
Ҳар иш-истагимга аминман, қодир,
Ҳамма мусибатинг топажак якун.
Мен сенга истайман осуда тонглар,
Э, тонг ўлкаси!

* Жануб юрти — Вьетнамнинг қадимги номи.

Турли мамлакатларда

ГДР ТАШҚИ ИШЛАР МИНИСТРЛИГИДА

БЕРЛИН, 31 август. (ТАСС). Германия Демократик Республикасининг Ташқи ишлар министрлиги Хитой Халқ Республикасининг Берлиндаги элчихонасига норозилик нотаси топширди.

Нотада бундай дейилади: 28 августда Пекинда Хитой гражданлари дипломатия корпусининг белгиси бўлган автомашинани тўхтатдилар. Бу автомашинада Германия Демократик Республикасининг ХХРдаги ҳарбий атташеси подполковник Кауч, унинг рафиқаси ва ўғли, шунингдек ГДРнинг Вьетнам Демократик Республикасидаги ҳарбий атташеси подполковник Мюллер ва унинг рафиқаси бор эди. Хитой гражданлари уларни машинадан тортиб чиқардилар ва уларга нисбатан ўзбошимчалик билан дағал муомала қилдилар. Оғир бир нарса билан Кауч рафиқасининг бошига, ўғлининг юзига урдилар. Яқин жойда бўлиб, бу ҳужумни кўриб турган полиция ходими (ГДР вакиллари ёрдам сўраб унга мурожат қилган эдилар) уларни ҳимоя қилишдан бош тортди.

Подполковник Кауч ва унинг ҳамроҳлари «Қизил гвардия» «штаби» жойлашган бинога зўрлик билан олиб келинди. Бу ерда уларни бир неча соат ушлаб турдилар.

«Германия Демократик Республикасининг ташқи ишлар министрлиги, — дейилади нотада, — халқаро ҳуқуққа ва давлатлар ўртасидаги муносабатларда ҳамма томонидан танилган нормаларга тамомила зид бўлган бундай ҳаракатларга қарши қатъий норозилик билдиради».

Нотада айтиладики, 29 апрелда Германия Демократик Республикаси элчихонасининг биринчи секретари Б. Маловнинг рафиқасига ҳужум қилган эди. У оғир ярадор бўлган эди. Хитой Халқ Республикасининг Ташқи ишлар министрлиги ўша вақтдаёқ элчихона ходимларининг хавфсизлигини таъминлаш учун чора кўражагини расмий суратда билдирган эди. «Германия Демократик Республикасининг дипломатларига қилинган янги ҳужум, шунингдек Хитой полициясининг хатти-ҳаракати ХХР Ташқи ишлар министрлигининг ана шу баёнотига тамомила зиддир», — дейилади нотада.

Германия Демократик Республикасининг Ташқи ишлар министрлиги ХХР ташқи ишлар министрлиги бўлим мудири Юй Чжаннинг хатти-ҳаракатидан ғазабланганлигини билдиради. Юй Чжань ана шу можаро тўғрисида ГДР муваққат ишлари вакили Г. Либерманнинг билдирган норозилигини рад этди ва Германия Демократик Республикасининг расмий вакиллари ҳамда уларнинг оила аъзоларига нисбатан безориларча қилинган хуружларни оқлашга уринди.

Германия Демократик Республикасининг Ташқи ишлар министрлиги элчихона ходимларининг ва ҳатто муваққат ишлар вакилининг ишига ҳар қандай йўллар билан тўсқинлик қилинаётганлигига ҳам эътиборни жалб этади.

Нотада айтиладики, халқаро ҳуқуқнинг ҳамма томонидан танилган нормаларига, халқаро одатларга, шунингдек ГДР ҳукумати билан ХХР ҳукумати ўртасида тузилган битимларга мувофиқ, Хитой маъмурлари ХХРдаги ГДР вакилларининг дипломатик иммунитетини ҳурмат қилишга мажбурдирлар.

ГДРнинг расмий вакиллари ва уларнинг оила аъзоларига кўп марта ҳужум қилинганлиги муносабати билан Германия Демократик Республикаси Ташқи ишлар министрлиги Хитой томонидан «Германия Демократик Республикаси элчихонасининг нормал ишлашини ва элчихона ходимлари ҳамда уларнинг оила аъзоларининг хавфсизлигини таъминлаш учун амалий чоралар кўришни ва бундай холларнинг бундан буён такрорланишига йўл қўймасликни» талаб қилади.

КУРАШЛАРДА ТОБЛАНГАН ХАЛҚ

1945 йилнинг 2 сентябрида Жануби-Шарқий Осиёда биринчи халқ-демократик давлати пайдо бўлди. Ўша куни президент Хо Ши Мин озод ва мустақил давлат — Вьетнам Демократик Республикаси тузилганини эълон қилди. Бу, эрксевар Вьетнам халқининг август революцияси — Жануби-Шарқий Осиёдаги барча меҳнаткашларнинг кўп йиллик кураши самараси эди.

Лекин француз мустамлакачилари шундай бой ўлкани қўлдан чиқаришни истамасди. Улар Америка ва Англия мустамлакачилари билан тил бириктириб, Вьетнамда янги мустамлакачилик уруши бошлаб юбордилар. Президент Хо Ши Миннинг чақириғига биноан бутун Вьетнам халқи босқинчиларга қарши курашга отланди. Қаршилик кўрсатиш тўққиз йил давом этди. Қаҳрамон Вьетнам халқининг мардона кураши 1954 йили 21 июлда имзоланган Женева битимлари билан якунланди.

Маълумки, Женева битимларига биноан Ҳинди-Хитойда уруш ҳаракатлари тўхтатилди. Вьетнам, Лаос ва Камбоджанинг мустақиллиги ва чегара бутунлиги тан олинди.

Душман билан аёвсиз жангларда ғалаба қозонган Вьетнам Демократик Республикаси халқлари тинч ижодий меҳнат қила бошладилар. Вьетнам Меҳнат партияси халқни мустамлакачилар ҳукмронлиги ва узоқ уруш даврида вайрон бўлган мамлакат экономикасини тиклаш ва ривожлантиришга сафарбар этди. Янги социал тузум муваффақиятли равишда ривожлана бошлади — феодал синфи батамом тугатилди, кишининг киши томонидан эксплуатация қилиниши таг-томири билан йўқотилди.

1954 йилнинг ўрталаридан ВДРда ривожланишнинг иккинчи даври — социалистик революция бошланди. Мамлакат халқ хўжалигини тиклаш уч йиллик плани, экономикани қайта қуриш ва ривожлантириш уч йиллик плани муваффақиятли бажарилди. Вьетнам Демократик Республикаси Миллат мажлисининг шу йил апрель ойида бўлиб ўтган учинчи сессиясида халқ хўжалигини ривожлантиришнинг мамлакатда социализм моддий-техника базасини вужудга келтиришга қаратилган биринчи беш йиллик плани муваффақиятли бажарилганига якун ясалди.

Йигирма бир йиллик давр Шимолий Вьетнамни таниб бўлмас даражада ўзгартириб юборди. Илгари қолоқ бўлиб келган мамлакатда ҳозир бир мингдан кўпроқ саноат корхонаси ишлаб турибди. Вьетнам кўпгина товарларга бўлган ўз эҳтиёжини ўзи ишлаб чиқарган маҳсулот ҳисобига копламоқда. Қатор молларни, шу жумладан машиналарни чет мамлакатларга чиқариб турады. Кейинги йилларда саноатнинг янги тармоқлари, жумладан, металлургия, машинасозлик, кемасозлик, химия саноати тараққий этмоқда.

Мамлакат тарқоқ деҳқончилик ўлкасидан йирик кооперативлашган мамлакатга айланди. Қишлоқ хўжалик ишлаб чиқариши ва унинг техника билан қуролланиш даражаси тобора ошмоқда. Шунингдек, халқнинг маданий турмуши даражаси ҳам кескин ўсмоқда. Агар мустақилликка эришилгунга қадар мамлакат аҳолисининг 95 проценти саводсиз бўлса, ҳозир ВДРнинг деярли ҳар бир граждани ўқиш-ёзишни билади. Республикада халқ ҳокимияти йилларида барпо этилган 16 та олий ўқув юртида 27 минг студент таълим олмоқда. 84 та техникумда эса 100 минг ўқувчи тарбияланаётир. Демократик тузум миллий адабиёт ва санъатнинг чинакам ривожланишига, халқ талантларининг камолга етишига барча шароитларни яратиб берди.

Вьетнам халқининг қисқа давр ичида тараққий этган мамлакатларга етиб олишида социалистик мамлакатлар, биринчи навбатда Совет Иттифоқининг кўмаги жуда каттадир. Бизнинг халқларимиз билан Вьетнам халқи ўртасидаги дўстлик иплари тобора мустаҳкамланиб бормоқда. 1955 йилдан 1964 йилгача СССР билан ВДР ўртасида беш марта ҳукуматлараро битимлар тузилди. Шу йиллар мобайнида Шимолий Вьетнамга 320 миллион сўм, шу жумладан 94,5 миллион сўм тўланмаслик шарти билан қарз берилди. 1965 йил февралида мамлакатларимиз ўртасида янги битим имзоланди. Унга кўра ВДРга мавжуд электр станциялар ва шахталарни кенгайтириш, дизель заводи қуриш, давлат хўжаликлари ташкил этиш ва бошқа саноат ҳамда қишлоқ хўжалик объектлари қуришда ёрдам берилади. 1965 йили июлда эса Вьетнам Демократик Республикасининг мудофаа қувватини мустаҳкамлашга қаратилган қўшимча битим имзоланди.

Қардош социалистик мамлакатлар оиласида тинч қурилиш билан шуғулланаётган Вьетнам халқининг муваффақиятлари империалистлар, хусусан АҚШ империалистларига ёқиб тушмаяпти. Улар 1954 йилги Женева битимларига биноан Шимолий ва Жанубий Вьетнамда эркин сайловлар ўтказишу ёқда турсин, аксинча Жанубий Вьетнамда Ки режимини сақлаб қолиш мақсадида Жанубий Вьетнамни вьетнамликларнинг ўз қўлларига бериб қўйишни талаб қилаётган ватанпарварларга қарши қонли уруш олиб бормоқдалар. Жанубий Вьетнам ватанпарварларига қарши 350 минг кишилик армия келтирилган. Америка ҳарбий стратеглари унинг сонини 600 минг кишига етказишмоқчи. Империалистлар Жанубий Вьетнам территориясини газ ва бактерияларни ҳарбий мақсадларда синаш полигони деб ҳисобламоқдалар.

Ҳиндистонда чиқадиган ҳафталик «Мейнстрим» журналининг мухбири Мусофирнинг гувоҳлик беришича, Пентагон Сайгонда бактериология ва химиявий уруш олиб бориш методини ўрганиш бўйича марказ очган. Марказ экинларни ва ҳосилни тез нобуд қилишнинг самарали методини ишлаб чиққан эмиш. «Майти Майт» деган ускуна билан узунлиги 150 миль келадиган майдонга бир соатда химиявий модда сепиш мумкин. Тўқайларга заҳарловчи моддалар «Дакота» деган самолётда сепиляпти.

Ҳозирги пайтда АҚШнинг Вьетнамдаги агрессияси иккинчи даврга қадам қўйди. Энди Америка калхатлари Женева битимларини қўпол равишда бузган ҳолда тинч Вьетнам Демократик Республикасининг шаҳарлари ва аҳоли зич жойлашган районларини бомбардимон қилмоқдалар.

Лекин жасур вьетнам халқи агрессорларга қақшатқич зарба бериб, курашларда тобланган матонатли халқ эканликларини намойиш қилмоқдалар. Шу кунгача Шимолий Вьетнам территориясида Американинг 1370 дан кўпроқ самолёти уриб туширилди. Жанубий Вьетнам ватанпарварлари эса 1965 йил ноябридан бери қўғирчоқ ҳукуматнинг 70 мингдан кўпроқ, Американинг 43 минг солдатини, турли типдаги 1440 самолётини сафдан чиқардилар.

Бутун Вьетнам халқи мамлакатда осойишта турмуш кечирилишини истамоқда. Шунинг учун ҳам улар мардона курашмоқдалар. Бу курашда барча прогрессив инсоният вьетнамликлар билан ҳамнафасдир. Бутун инсоният Вьетнамдаги шармандали уруш тез тўхтатилишини, Жануби-Шарқий Осиёда тинчлик ўрнатилишини ва вьетнамликлар Ватанига эркинлик қуёши нур сочишини талаб қилмоқда.

Б. ЮСУПОВ.

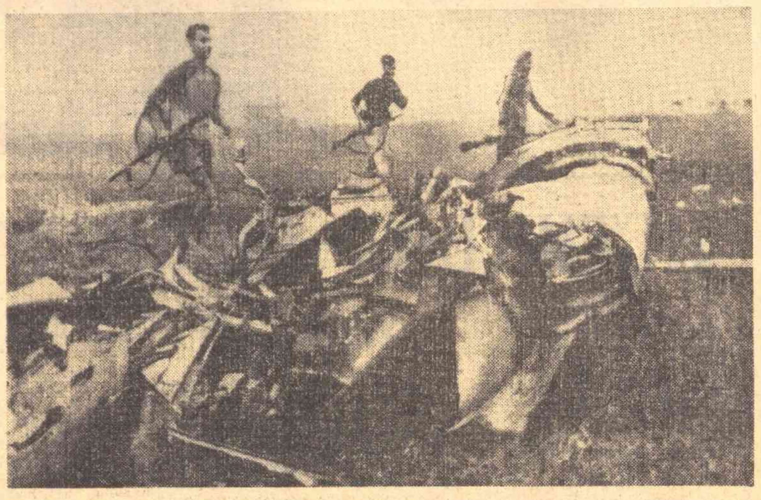

Вьетнам Демократик Республикаси. Суратда: Ханой районида уриб туширилган Америка самолётининг парчаларини кўриб турибсиз.

ВИА — ТАСС фотоси.

Находкага Вьетнам Демократик Республикасидан бир группа балиқчилар келишди. Вьетнамлик меҳмонлар балиқ овлайдиган кемаларни бошқариш тажрибаси билан танишадилар, балиқ қидириш, овлаш, уни қайта ишлаш ва ташиш юзасидан илғор тажрибаларни ўрганадилар. Суратда: вьетнамлик балиқчилар «Байкал» БМРТ матроси Николай Острожанский билан суҳбатлашмоқдалар.

Н. НАЗАРОВ фотоси. (ТАСС фотохроникаси).

ГФРДА ЮГОСЛАВ ГРАЖДАНИ ЎЛДИРИЛДИ

БОНН. (ТАСС). Штутгартда Мюнхендаги югослав бош консулхонаси Штутгарт бўлимининг раҳбари Сава Миловановичи неча кечкурун ўлдирилди. Қотил тўппончадан Миловановичга бир неча марта ўқ узди. Милованович касалхонага юборилган вақтда йўлда вафот этди. Полиция ўқ узган шахсни ушлаб олди. Аммо маъмурлар қотилнинг кимлигини сир тутмоқдалар.

Ҳозирги вақтда Германия Федератив Республикасида Югославиядаги социалистик тузумга душман бўлган муҳожирларнинг бир қанча террорчи ташкилотлари ҳеч монесиз иш кўрмоқдалар. Утган йили Мюнхендаги югослав консулхонасининг ходими Кларич террорчиларнинг қўлида қурбон бўлган эди. Кларичга ҳам суиқасд қилинган эди. Кларич тўппончадан отилган бир неча ўқ билан ярадор бўлган эди.

Муҳожирлар ташкилотидаги каллакесарлар шу воқеадан илгари Бонн яқинидаги Мелемда Югославия савдо ваколатхонаси биносига ҳужум қилиб, Югославия гражданини ўлдирган эдилар.

ОБ-ХАВО

Шу неча-кундузда республикамиз бўйича ҳаво ўзгариб турса-да, ёғингарчилик бўлмайди. Шимоли-ғарбдан секундига 10-15 метр тезликда шамол эсади. Баъзи жойларда чанг-тўзон кўтарилиб, шамолнинг тезлиги 20 метргача етади. Кечаси 17-22, кундузи 29-34 даража иссиқ бўлади. Республикамизнинг шимолий районларида эса иссиқлик кечаси 8-13, кундузи 25-30 даража бўлади.

Тошкентда ҳаво ўзгариб туради. Ёғингарчилик бўлмайди. Шимоли-ғарб томондан секундига 5-10 метр тезликда шамол эсади. Ҳарорат кечаси 19-21, кундузи 30-35 даража бўлади.

ҚИЗИҚ ВОҚЕА ВА ИХТИРОЛАР

АНТАРКТИКАДА МЕҲМОНДЎСТЛИК

Яқинда тўққиз олим (бельгиялик, норвегиялик ва етти америкалик) Жанубий минтақадан «Оёқ етмас» минтақасига ўтиб, ўз сафарларини совет илмий-тадқиқот лагерида тугатадилар. Лагерь кимсасиз эди: чунки ўтган йилнинг ёзида ҳамма ишлар тугагач, кўчиб кетилган эди. Лекин олимлар бир жойдан ничкинагина қоғоз топиб олишди. У совет олимлари томонидан инглиз тилида ёзилган бўлиб, қолдириб кетилган озиқ-овқат ва ёнилғи запаси қаерда эканлиги айтилган эди.

ҚЎРҒОШИН ВА ПАКАНАЛИК

Эрон ва Мисрда яшовчи пакана одамлар устида илмий иш олиб борган ливанлик тадқиқотчи Ж. Рейнхолднинг фикрича, истеъмол қилинадиган таом таркибида маълум миқдорда қўрғошин етишмаслиги натижасида гавданинг ўсиши сусайиб қолади.

ЭНГ КАТТА ТЕПЛИЦА

Япония фирмаси томонидан яратилиб, Токио яқинидаги Изу шаҳрига қўйилган шарсимон улкан теплицанинг диаметри 32 метр. Бу теплицада тропик ўсимликлар ва тропик ҳайвонларни кўпайтириш мўлжалланмоқда.

500 ЙИЛ...

Мутахассисларнинг эътироф этишларига кўра, Американинг ички сув ресурслари жуда ҳам ифлосланиб кетган. Агар фараз қилсак, мана шу ифлосланиш бундан буён бирдан тўхтаб қолган тақдирда ҳам, Эри кўлини тозалашга 25 йил, Мичиган кўлини тозалашга эса 500 йил вақт керак бўлади.

(«ТЕХНИКА-МОЛОДЕЖИ»дан).

ОСИЁ ВА АФРИКА МАМЛАКАТЛАРИДА

«БИЗНИ ЖУДА ЯХШИ КУТИБ ОЛИШДИ»

БАМАКО. Миллат мажлиси раисининг биринчи ўринбосари Якуба Майга бошчилигида Мали Республикасининг парламент делегацияси Москвадан Бамакога қайтиб келди.

Я. Майга аэропортда матбуот вакилларига берган баёнотида, жумладан, бундай деди: бизнинг делегациямиз Совет Иттифоқи бўйлаб мароқли саёҳат қилиб, Сибирь, Қозоғистон, Грузия ва Украинани бориб кўрди. Биз бўлган жойларнинг ҳаммасида совет кишилари бизни жуда яхши ва дўстона кутиб олишди».

Пировардида Якуба Майга, Совет воқелигининг турли соҳалари билан танишиш социализм қураётган ёш Мали Республикасининг вакиллари учун жуда ибратли бўлди, деди.

ФРАНЦИЯ ПРЕЗИДЕНТИ КАМБОДЖАДА

ПАРИЖ. Франция президенти генерал де Голль Камбоджа пойтахтига расмий визит билан келиб, аэропортда сўзлаган қисқа нутқида, Вьетнамдаги уруш жаҳонни даҳшатли ҳалокатга олиб келиши мумкин, деди. Де Голль яна ўз нутқида, «Осиёдаги тинчлик ва, бинобарин, бутун дунёдаги тинчлик» Камбоджа давлатининг бошлиғи Нородом Сианук билан олиб борадиган музокараларда асосий мавзу бўлади, деди.

СУРИЯ ПРЕЗИДЕНТИНИНГ АЙТГАНЛАРИ

ДАМАШҚ. Сурия Араб Республикасининг президенти Нуриддин отаси ҳозир ғарбнинг нефть монополиялари мустамлакачиликнинг янги тури бўлиб қолди, деди. Миллий озодлик учун кураш, — деди президент, — араблар дунёсининг анчагина қисмини империализм ҳукмронлигидан озод қилишга имкон берди. Бироқ Арабистон ярим ороли мамлакатлари каби баъзи районлар ҳали ҳам империалистик давлатларнинг таъсири остида турибди. Шу районларда, деди президент, империалистларнинг ядро ва ракета базалари ҳали ҳам бор, нефть компаниялари араб мамлакатларининг табиий бойликларини эксплуатация қилишни давом эттирмоқдалар. Улар билан ҳамкорлик қилаётган ҳукмрон гуруҳлар эса, меҳнаткашларнинг жуда катта кўпчилиги ҳисобига яшамоқдалар.

Пировардида президент қолоқликка, нодонликка, ҳуқуқсизликка қарши, одам-одамни эксплуатация қилишини тугатиш, мустамлакачилик қолдиқларини емириб ташлаш учун курашга даъват қилди.

ЯКУБУ ГОВОННИНГ АЙТГАНЛАРИ

ЛАГОС. Нигерия ҳарбий ҳукуматининг бошлиғи подполковник Якубу Говон, Нигерия халқи вужудга келтиришга интилаётган «Сиёсий уюшма формасини» кўриб чиқмоқ учун мамлакатдаги аҳоли барча табақалари вакиллари маслаҳат комитетининг яқин фурсатда Лагосда кенгаши ўтказилади, деб эълон қилди. Я. Говон аҳолини «бу тадбирга асло тўсқинлик қилмасликка ва уни бузмасликка» даъват қилди.

Нигерияликларнинг кўпчилиги, деди Говон, мамлакатнинг у ёки бу формада битта сиёсий ва иқтисодий яхлит» мамлакат бўлиб қолишини истайдилар.

Редактор ўринбосари Ҳ. НУРУЛЛАЕВ.

РАДИО БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

8.25 — Қўшиқлар, 9.30 — Фортепьяно пьесалари, 11.10 — Ирригация ва ер шўрига қарши кураш, 11.25 — Камер асарлар, 12.50 — Илмий темада (рус.), 13.30 — Енгил куйлар, 16.15 — Қардош республикалар музика маданияти (рус.), 17.00 — Концерт, 18.10 — «Ҳиндистон манзаралари», 18.30 — Концерт, 19.20 — Социализм мамлакатлари куйлари, 20.00 — Автомобиль хўжаликлари янгича ишлайди (рус.), 20.10 — Димитр Узунов ва Катя Георгиева куйлайди, 20.45 — «Андижон катта вазифалар бўсағасида» (суҳбат), 21.20 — Концерт (қишлоқ хўжалик ходимлари учун), 22.00 — Дунё воқеалари, 22.10 — Ўзбек кинофильмларидан куйлар, 22.40 — «Мавлоно Муқимий» романидан парча, 23.20 — Концерт (қишлоқ хўжалик ходимлари талабига мувофиқ.

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 18.00 — Телевизион янгиликлар, 18.15 — Она ҳукми (ёшлар учун), 18.55 — Вьетнам Демократик Республикаси эълон қилинган кун, 19.10 — Бир районда (бадиий фильм).

20.40 — Эртаги кун программаси.

Рус тилида: 20.45 — Телевизион янгиликлар.

21.00 — Москва кўрсатади (тажриба тариқасида).

Тошкент кўрсатади

23.00 — Инсон ва қонун, 23.30 Вьетнам, биз сен билан (ҳужжатли фильм).

ИККИНЧИ ПРОГРАММА

Ўзбек тилида: 18.00 — Масхарабоз Фердинанд ухламоқчи (болалар учун), 18.40 — Тошкент янгиликлари, 18.50 — Биз севган Мексика (ҳужжатли фильм).

19.45 дан — Москва кўрсатади (тажриба тариқасида).

ТЕАТР

МУҚИМИЙ НОМЛИ ТЕАТРДА — 2/IX да Ёшликда берган кўнгил, 3/IX да Гули сиёҳ.

ҲАМЗА НОМЛИ ЛЕНИН ОРДЕНЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА

2, 3 сентябрда

ЯНГИ СПЕКТАКЛЬ

Ўзбекистон халқ шоири Уйғун асари.

парвона

3 пардали драма.

Ўзбекистон ССР халқ артисти Ш. Қаюмов, рассом — Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган санъат арбоби Г. А. Визель.

Спектакль кеч соат 8 да бошланади.

Тошкент шаҳар. Октябрь районидаги 40-мактаб коллективи мактабнинг география ўқитувчиси Ҳаким Мавлоновга отаси

Абдураззоқ МАВЛОНОВНИНГ

вафот этганлиги муносабати билан таъзия изҳор қилади.

«Узгоспроект» институти коллективи Н. Ортиқовага онаси

Умриниса САЪДИЕВАНИНГ

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия билдиради.

Бизнинг адрес ва телефонлар — СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

ТОШКЕНТ, «ПРАВДА ВОСТОКА» КЎЧАСИ № 26. Редактор — В36545. Редактор ўринбосарлари — В37914, В39323. Масъул секретарь — В34455. Масъул секретарь ўринбосарлари — В37283. Партия турмуши — В33469, В37221. Марксизм-ленинизм назариясини пропаганда қилиш, халқаро ҳаёт — В31216. Коммунистик тарбия — В31455. Саноат, капитал қурилиш ва транспорт — В34780. Совет қурилиши — В33258. Қишлоқ хўжалик — В37604. Адабиёт ва санъат — В32036. Фан, мактаб ва олий ўқув юртлари — В34451. Маҳаллий ахборот — В32347. Оммавий ишлар ва хатлар — В39005, В33553. Иллюстрация — В34524. Стенографистка — В37343. Корректура — В37162. Эълонлар — В38142. Коммутатор — В30249, В30250, В30251, В30252, В30253, В30254, В30255, В30256, В30257, В30258.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети Бирлашган нашриётининг босмахонаси. Тошкент шаҳри. Р. 06736.